

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1342

[Total No. of Pages : 4

[6224]-501

T.Y. B.Com.

351 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 questions from the remaining questions Q.No. 2, 3, 4 & 5.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any 5 out of 6) [5]

- i) The Indian partnership Act is _____.
(1963, 1932, 1956)
- ii) A fundamental condition in a contract of sale is called _____.
(Major, Secondary, Tertiary)
- iii) Proceeding to resolve the dispute may be _____.
(Economic, Social, Oral or Written)
- iv) Any contract requires a minimum of _____ persons.
(Three, Two, Four)
- v) The resolution prohibiting marriage clause is _____.
(26, 25, 24)
- vi) When consent is obtained _____ it is considered free consent.
(Fraud, Coecion, Sincerely)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

'A' Group	'B' Group
i) Adult person	a) 1 July 1930
ii) Active partner	b) 22 August 1996
iii) Sale of goods Act	c) Type of Delivery
iv) Arbitration and conciliation Act	d) Type of partner
v) Symbolic Delivery	e) Completed 18 years of age

Q2) Explain the Essential Elements of a legal contract by Explaining the concept of India contract law. [15]

Q3) Explain the rights and duties of partners by stating what is partnership. [15]

Q4) What is unpaid seller? Explain the special rights of unpaid seller. [15]

Q5) What is an Arbitration? Explain the power and duties of an arbitrator. [15]

Q6) Write notes (Any 3) : [15]

- a) General Principles of contract.
- b) Types of partners.
- c) Agreement for sale of Goods
- d) Conciliation
- e) Discharge of contract

Total No. of Questions : 6]

PB-1342

[6224]-501

T.Y. B.Com.

351 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रं. 1 आणि प्रश्न क्रं. 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रं. 2, 3, 4 आणि 5 मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवावेत.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

- i) भारतीय भागीदारी कायदा आहे.
(1963, 1932, 1956)
- ii) विक्री करारातील मूलभूत अटीला अट असे म्हणतात.
(प्रमुख, दुय्यम, तृतीय)
- iii) विवाद सोडविण्यासाठी करण्यात येणारी कार्यवाही असू शकते.
(आर्थिक, सामाजिक, लेखी किंवा तोंडी)
- iv) कोणताही करार करण्यासाठी किमान व्यक्तींची आवश्यकता असते.
(तीन, दोन, चार)
- v) विवाहास प्रतिबंध करणारा ठराव, कलम आहे.
(26, 25, 24)
- vi) जेव्हा संमती मिळविली असेल तर ती मुक्त संमती समजली जाते.
(फसवणूकीने, धाकाने / बलप्रयोगाने, प्रामाणिकपणे)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) सज्ञान व्यक्ती	अ) 1 जुलै 1930
ii) क्रियाशील भागीदार	ब) 22 ऑगस्ट 1996
iii) माल विक्री कायदा	क) माल पाठवणीचा प्रकार
iv) मध्यस्ती सलोखा कायदा	ड) भागीदाराचा प्रकार
v) सांकेतिक माल पाठवणी	ई) वयाची 18 वर्षे पूर्ण

प्रश्न 2) भारतीय करार कायद्याची संकल्पना स्पष्ट करून? कायदेशीर कराराचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) भागीदारी म्हणजे काय ते सांगून भागीदाराचे हक्क आणि कर्तव्य स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) अदत्त विक्रेता म्हणजे काय? अदत्त विक्रेत्याचे विशेष हक्क स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) लवाद निर्णय म्हणजे काय ते सांगून लवादाचे अधिकार आणि कर्तव्य स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणतेही 3) [15]

- अ) कराराची मुलभुत तत्वे
- ब) भागीदारांचे प्रकार
- क) माल विक्रीचा करार
- ड) समझोता
- इ) कराराची समाप्ती

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1343

[Total No. of Pages : 5

[6224]-502

T.Y. B.Com.

ACCOUNTING

352 : Advanced Accounting - I

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1. compulsory.
- 2) Solve any 2 questions from the remaining questions i.e. Q.No.2,3 and 4.
- 3) Use of a simple calculator is allowed.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5) :

[5]

- i) Accounting Standard-3 deals with _____
 - a) Cash Flow Statements
 - b) Lease
 - c) Government Grants
 - d) Accounting for Taxes on Income
- ii) _____ is an agreement whereby the lessor conveys to the lessee in return for the payment or series of payments the right to use an asset for an agreed period of time.
 - a) Lease
 - b) Contract
 - c) Bond
 - d) Partnership deed
- iii) What is the other name for Rebate on Bills Discounted?
 - a) Discount Received in Advance
 - b) Unexpired discount
 - c) Prepaid discount
 - d) None of the Above

P.T.O.

- iv) The item Bills for collection in Bank Final Accounts should be shown as a _____
 - a) Schedule No.02
 - b) Schedule No.11
 - c) Schedule No.08
 - d) Footnote of the Balance Sheet
- v) Any Balance left out in Capital Reduction account will be transferred to _____ account.
 - a) Capital Reserve
 - b) General Reserve
 - c) Statutory Reserve
 - d) None of the Above
- vi) When a security is to be sold or acquired at the price lower than its face value it is termed as sold or acquired at _____
 - a) Discount
 - b) Par
 - c) Premium
 - d) High value
- vii) _____ is the charge / expense charged by the broker as a commission for the services in buying and selling of the securities.
 - a) Brokerage
 - b) Interest
 - c) Stamp duty
 - d) Discount

B) True or False (Any 5): **[5]**

- i) Accounting Standards in India are issued by the ICAI
- ii) Cash flow statement exhibits the flow of incoming and outgoing cash
- iii) Every Banking company should close its books of account on 31st December each year.
- iv) Investment is valued at cost price or market price whichever is highest.
- v) Surrender of shares is a procedure where shareholders are asked to surrender some of the shares so as to reduce the share capital of the company.
- vi) The balance sheet in bank final account is prepared in form 'A'
- vii) Interest is Calculated on the Face value of Investment.

C) Match the Following : **[5]**

Group A	Group B
i) NPA	a) Leases
ii) Liability for partly paid shares	b) Non-Performing Assets
iii) AS-19	c) Accounting Standard Board
iv) ASB	d) With Interest
v) Cum interest	e) Contingent Liability

D) Short Notes (Any 3):**[15]**

- i) AS-3, Cash Flow Statements
- ii) Internal Reconstruction
- iii) AS- 12, Accounting for Government Grants
- iv) Non-Performing Assets
- v) Classification of Investment

Q2) Suhana Ltd., Delhi presents you with the following Balance Sheet as on 31st March, 2023

[20]**Balance Sheet as on 31st March, 2021**

Liabilities	₹	Assets	₹
Share Capital:		Goodwill	80,000
• 2000 Equity Shares of ₹ 100 each, fully paid-up	2,00,000	Land and Building	1,75,000
• 2500,7% Preference Shares of 100 each, fully paid-up	2,50,000	Plant and Machinery	1,50,000
Profit Prior to Incorporation	5,000	Patents	65,000
6% Debenture	1,50,000	Stock	1,00,000
Sundry Creditors	90,000	Sundry Debtors	85,000
		Balance with Bank	2,500
		Preliminary Expenses	40,000
		Underwriting Commission	2,500
Bills Payable	40,000	Profit and Loss	35,000
Total	7,35,000	Total	7,35,000

The Following Scheme of reconstruction was duly approved.

- a) 7% preference Shares be converted into 8% preference Shares, the amount to be reduced by 30%.
- b) Equity Shares be reduced to fully paid shares of ₹ 50 each
- c) Land and Building be appreciated by 8%
- d) 6% Debenture be reduced by 20%.
- e) All Intangible assets and fictitious amounts including Patents be written off.
- f) Utilizes Profit Prior to Incorporation, if necessary.

Pass the journal entries to record the above scheme of reconstruction in the books of Suhana Ltd., Delhi. Prepare Capital Reduction account and revised Balance Sheet as on 31st March, 2023.

Q3) Following is the Trial Balance of Punit Bank Ltd., Agra as on 31st March, 2023. **[20]**

Particulars	Debit (₹)	Particulars	Credit (₹)
General Expenses	32,000	Equity Share Capital	4,00,000
Interest Paid	23,000	Reserve Fund	1,00,000
Cash in Hand	35,000	Current Account	20,20,000
Loans Cash Credit and Overdraft	20,60,000	Fixed Deposits	12,80,000
Depreciation on premises	27,000	Saving Bank Account	2,00,000
Premises	4,31,000	Interest Received	1,60,000
Silver	32,000	Profit & Loss A/c 1.4.2022	1,20,000
Cash with RBI	2,00,000	Discount Received	30,000
Cash with Other Bank	1,03,000	Commission	5,000
Gold	39,000	Recurring Deposits	20,000
Money At Call and Short Notice	1,00,000		
Rent Paid	30,000		
Investment In Shares	9,40,000		
Bills Purchased and Discounted	2,63,000		
Government Bonds	20,000		
Total	43,35,000	Total	43,35,000

Additional Information -

- Provide ₹ 10,000 for Bad and Doubtful Debts.
- Interest accrued on Investment was ₹ 10,000.
- Provide ₹ 20,000 for taxation.
- Rebate on bills discounted ₹ 12,000.
- Bills for collection amounted to ₹ 80,000.
- Transfer 25% of profit to Statutory Reserve.

Q4) Prepare final Accounts of Banking Company for the year ended 31st Mar. 2023, according to Banking Regulation act with prescribed schedules.[20]

Sahara finance Co. Ltd., Kanpur had on hand on 1st Jan. 2023 ₹ 5,00,000 of 5% Government of India Loan, the cost of which as shown in the books was ₹ 5,30,000. Interest on these securities was last received up to 30th September 2022.

On 31st May, 2023 the Company purchased ₹ 3,60,000 worth of loan at 6% premium ex-interest.

On 30th June 2023 ₹ 2,00,000 worth of loan was sold at 7% premium ex-interest. On 31st August, 2023 a further loan of ₹ 2,40,000 was sold at 7.5% premium cum-interest.

Interest is receivable on 31st March and 30th September every year.

On 31st December 2023 the market price was ₹ 107.

Prepare 5% Government of India Loan, Investment Account for the Year ending 31st Dec. 2023

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1344

[Total No. of Pages : 4

[6224]-503

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

353-A : Indian and Global Economic Development - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question no. 1 and question 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from the remaining question 2, 3, 4 and 5.*
- 3) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any five) : [5]

- i) _____ is the reduction of transaction cost of transborder movement of capital and goods.
 - a) Globalization
 - b) Liberalisation
 - c) Privatization
 - d) Demonetization
- ii) _____ scheme aim is 'Job Seeker will be job provider'.
 - a) eNAM
 - b) PM Kisan
 - c) Start up India
 - d) PM Asha
- iii) The concept of economic development is related to _____.
 - a) Social changes
 - b) Quantitative changes
 - c) Qualitative changes
 - d) Political changes
- iv) Indian's New Industrial policy was announced in _____.
 - a) 2007
 - b) 2001
 - c) 1991
 - d) 2014
- v) _____ sector is the backbone of Indian economy.
 - a) Service sector
 - b) Financial sector
 - c) Tourism sector
 - d) Agriculture sector
- vi) HDI index is measured on a scale of _____.
 - a) 0 to 1
 - b) 1 to 100
 - c) 100 to 1000
 - d) 5 to 10

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Indian Economy	a) 2020
ii) New Farm Act	b) Developing economy
iii) New Industrial Policy	c) Low productivity
iv) Make in India	d) 1991
v) Indian Agriculture	e) 2014

Q2) Discuss the characteristics of the Indian Economy as a developing economy. **[15]**

Q3) Explain the causes of low productivity of Indian agriculture. State the measures of its improvement. **[15]**

Q4) Explain role of micro, small and medium scale enterprises in India. **[15]**

Q5) Define service sector. Explain role of service sector in Indian economy. **[15]**

Q6) Write short note (any three) : **[15]**

- a) Economic Development
- b) Organic farming
- c) Industrial Revolution
- d) Make in India
- e) E-commerce

Total No. of Questions : 6]

PB-1344

[6224]-503

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

353-A : Indian and Global Economic Development - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) प्रश्न 1 आणि 6 अनिवार्य आहे.
 - 2) प्रश्न 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी इंग्रजी मूळ प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच) : [5]

- i) म्हणजे भांडवल आणि वस्तूंच्या सीमापार हालचालीच्या व्यवहार खर्चात घट होय.
अ) जागतीकीकरण ब) उदारीकरण
क) खाजगीकरण ड) विमुद्रीकरण
- ii) योजनेचे उद्दिष्ट हे 'नोकरी शोधणारा हा नोकरी देणारा असेल'.
अ) इ नाम ब) पी एम किसान
क) स्टार्टअप इंडिया ड) पी एम आशा
- iii) आर्थिक विकास ही संकल्पना शी संबंधित आहे.
अ) सामाजिक बदल ब) संख्यात्मक बदल
क) गुणात्मक बदल ड) राजकीय बदल
- iv) भारताचे नवीन औद्योगिक धोरण मध्ये जाहीर झाले.
अ) 2007 ब) 2001
क) 1991 ड) 2014
- v) हे क्षेत्र भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
अ) सेवा क्षेत्र ब) वित्तीय क्षेत्र
क) पर्यटन क्षेत्र ड) शेती क्षेत्र

अ) 0 ते 1 ब) 1 ते 100
क) 100 ते 1000 ड) 5 ते 10

‘अ’ गट	‘ब’ गट
भारतीय अर्थव्यवस्था	अ) 2020
नवीन कृषी कायदा	ब) विकसनशील अर्थव्यवस्था
नवीन औद्योगिक धोरण	क) कमी उत्पादकता
मेक इन इंडिया	ड) 1991
भारतीय शेती	इ) 2014

प्रश्न 6) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) : **[15]**

अ) आर्थिक विकास
ब) सेंद्रीय शेती
क) औद्योगिक क्रांती
ड) मेक इन इंडिया
इ) ई-कॉमर्स

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1345

[Total No. of Pages : 4

[6224]-504

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

353B : International Economics - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from the Question No. 2 to Question No. 5.*
- 3) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any Five) [5]

- i) _____ is not a subject matter of International Economics.
 - a) Foreign Direct Investment
 - b) Regional Inequality
 - c) Balance of Payment
 - d) Foreign Exchange market
- ii) _____ Economist is associated with theory of factor endowment.
 - a) J.M. Keynes
 - b) Adam Smith
 - c) Malthas
 - d) Heckscher Ohlin
- iii) International Trade is _____.
 - a) Trade between continents
 - b) Trade between regions
 - c) Trade between countries
 - d) Trade between state
- iv) _____ is a tools of protection of Trade.
 - a) Quota
 - b) Tariff
 - c) Subsidy
 - d) All of the above
- v) Leontif paradox is an empirical testing of _____ theory.
 - a) Heckscher ohlin
 - b) Absolute cast advantage
 - c) Comparative cost advantage
 - d) Opportunity cost
- vi) Terms of Trade measure _____.
 - a) The income of one country compared to other
 - b) Exports prices compared to import prices
 - c) The G.DP of one country compared to another
 - d) The quantity of exports of one country compared to another

P.T.O.

B) Match the pairs. [5]

A Group

B Group

i) Heckscher ohline	a) Ricardo
ii) Comparative cost advantage Theory	b) Quota
iii) Tools of Protected Trade	c) Factor Endowment Theory
iv) Product life Cycle Theory	d) G.S. Dorrance
v) Income terms of Trade	e) Vernon

Q2) What is International Economics? Explain the scope of International Economics. [15]

Q3) Explain Leontifs Paradox in detail. [15]

Q4) What is protected trade policy? Explain the tools of protection in detail. [15]

Q5) Explain meaning and Importance of Terms of Trade. [15]

Q6) Write short notes. (Any Three) [15]

- a) Importance of International Economics
- b) Free Trade Policy
- c) Tariffs
- d) Role of International Trade in Economic development
- e) Gross Bater Terms of Trade

[6224]-504
T.Y. B.Com.
BUSINESS ECONOMICS
353B : International Economics - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) **[5]**
- i) हा आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय नाही.
अ) परकीय थेट गुंतवणूक ब) प्रदेशिक विषमता
क) व्यवहारतोल ड) परकीय विनिमय बाजार
- ii) या अर्थतज्ञाचे नाव घटक देनगी सिद्धांताशी संबंधित आहे.
अ) जे.एम. केन्स ब) अँडम स्मिथ
क) माल्थस ड) हेकश्चर ओहलीन
- iii) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे
अ) खंडामधील व्यापार ब) प्रदेशांमधील व्यापार
क) देशांमधील व्यापार ड) राज्यांमधील व्यापार
- iv) हे व्यापाराच्या संरक्षणाचे साधन आहे.
अ) कोटा ब) जकात
क) अनुदान ड) वरील पैकी सर्व
- v) लिअॉन्टीफचा विरोधाभास या सिद्धांताची अनुभवाधिष्ठीत चाचणी आहे.
अ) हेकश्चर ओहलीन ब) निरपेक्ष खर्च लाभ
क) तुलनात्मक खर्च लाभ ड) संधी खर्च
- vi) व्यापार शर्ती द्वारे मोजले जाते.
अ) इतर देशाच्या तुलनेत एका देशाचे उत्पन्न
ब) आयात किंमतीच्या तुलनेत निर्यात किंमती
क) इतर देशांच्या तुलनेत इतर देशाचा जी.डी.पी.
ड) इतर देशांच्या तुलनेत एका देशाच्या निर्यातीचे संख्यात्मक प्रमाण

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) हेकश्चर ओहलीन	अ) रिकार्डो
ii) तुलनात्मक खर्च लाभ सिद्धांत	ब) कोटा
iii) संरक्षित व्यापाराचे साधन	क) घटक देनगी सिद्धांत
iv) वस्तू जीवनचक्र सिद्धांत	ड) जी.एस. डारैन्स
v) उत्पन्न व्यापार शर्ती	इ) व्हर्नन

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) लिऑन्टीफ चा विरोधाभास सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) संरक्षित व्यापार धोरण म्हणजे काय? संरक्षित व्यापार धोरणाची साधने सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) व्यापारशर्तीचा अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचे महत्व
- ब) मुक्त व्यापार धोरण
- क) जकाती
- ड) आर्थिक विकासातील आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची भूमिका
- इ) स्थूल वस्तु व्यापारशर्ती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PB-1346

[Total No. of Pages : 4

[6224]-505
T.Y. B.Com.
AUDITING
354 : Auditing & Taxation - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks with the most appropriate alternative (any Five) [5]

- i) _____ objective of an audit is to detect fraud and errors (primary, secondary, none).
- ii) _____ is the selection of a representative sample from a large number of similar transactions.
(Internal Check, Continuous Check, Test Check)
- iii) The first auditor of the company is appointed by the _____.
(CAG, Central Government, Board of Directors)
- iv) _____ of the following is not a skill needed by a Forensic Accountant. (Accounting and Auditing, Investigative, Sociology)
- v) Qualification of Company Auditor is _____.
(CA, GDC&A, M. Com)
- vi) _____ principles are listed in AAS1 which govern auditor's professional obligation. (Nine, Fourteen, Seven)

B) True or False. [5]

- i) Audit certificate is similar to audit report
- ii) Every auditor should follow auditing standards.
- iii) The tax audit limit as per section 44B and the provision for tax accounting one examination is one crore.
- iv) Electronic data processing refers to the input and output processing of information.
- v) Errors are inadvertent acts committed by the employees of the organization while recording transactions.

P.T.O.

Q2) Write a short note (any two) :

[10]

- a) Types of frauds
- b) Internal audit
- c) Importance of Forensic Audit
- d) Types of auditor's report

Q3) Answer the following (Any 2) :

[30]

- a) What is an Audit Program? Write the Advantages and Limitations of Audit Program.
- b) What is Vouching? Write the points to be considered in Vouching.
- c) Explain the rights, duties and responsibilities of a company Auditor.
- d) What is Forensic audit? Explain the techniques of Forensic Audit.

Total No. of Questions : 3]

PB-1346

[6224]-505

T.Y. B.Com.

AUDITING

354 : Auditing & Taxation - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही 5) [5]

- i) फसवणूक आणि त्रुटी शोधणे हे अंकेक्षणाचे उद्दिष्टे आहे.
(प्राथमिक, दुय्यम, कोणतेच नाही).
- ii) म्हणजे मोठ्या संख्येने समान व्यवहारांपैकी प्रतिनिधी नमुना निवडणे होय.
(अंतर्गत तपासणी, सतत तपासणी, चाचणी तपासणी)
- iii) कंपनीचा पहिला अंकेक्षक ने नेमला जातो.
(सी ए जी, केंद्र सरकार, संचालक मंडळ)
- iv) खालीलपैकी हे फॉरेंसिक अकाउंटंटला आवश्यक असलेले कौशल्य नाही. (लेखा आणि लेखापरीक्षण, अन्वेषणात्मक, समाजशास्त्र)
- v) कंपनी अंकेक्षकाची पात्रता असते. (CA, GDC&A, M. Com)
- vi) तत्वे AAS1 मध्ये सूचीबद्ध आहेत जी लेखापरीक्षकाच्या व्यावसायिक दायित्वावर नियंत्रण ठेवतात. (नऊ, चौदा, सात)

ब) चूक की बरोबर. [5]

- i) अंकेक्षण प्रमाणपत्र हे अंकेक्षण अहवाला सारखेच असते.
- ii) प्रत्येक लेखा परीक्षकाने लेखापरीक्षण मानकांचे पालन केले पाहिजे.
- iii) कलम 44 बी नुसार कर लेखापरीक्षण मर्यादा आणि कर लेखापन एक परीक्षणाची तरतूद एक कोटी आहे.
- iv) इलेक्ट्रॉनिक डेटा प्रोसेसिंग म्हणजे माहितीचे इनपुट आणि आउटपुट प्रोसेसिंग होय.
- v) चुका म्हणजे व्यवहाराच्या नोंदी करताना संस्थेच्या कर्मचाऱ्याकडून अनावधानाने केलेले कृत्य होय.

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) अफरातफरीचे प्रकार
- ब) अंतर्गत अंकेक्षण
- क) फॉरेंसिक ऑडिट चे महत्व
- ड) अंकेक्षक अहवालाचे प्रकार

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

[30]

- अ) अंकेक्षण कार्यक्रम म्हणजे काय? अंकेक्षण कार्यक्रमाचे फायदे आणि मर्यादा लिहा.
- ब) प्रमाणन म्हणजे काय प्रमाणनामध्ये विचारात घ्यायचे मुद्दे लिहा.
- क) कंपनी अंकेक्षकाचे अधिकार, कर्तव्य आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
- ड) न्यायवैदिक (Forensic) अंकेक्षण म्हणजे काय? न्यायवैदिक अंकेक्षणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1347

[Total No. of Pages : 4

[6224]-506

T.Y. B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - II

355(a) : Human Resource Management

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks with most appropriate answer (Any 5) : [5]

- i) _____ involves temporarily assigning employees to different jobs.
 - a) Job Description
 - b) Job Rotation
 - c) Job Specification
- ii) Orientation and induction training is conducted for _____.
 - a) Existing
 - b) Newly Recruited
 - c) Retired
- iii) _____ is NOT a factor influencing Human Resource Planning.
 - a) Employee Engagement
 - b) Government Regulation
 - c) Technological Advancement
- iv) _____ Training is imparted to improve proficiencies needed to actually perform the job.
 - a) Skills
 - b) Team
 - c) Safety
- v) _____ is to identify the strengths and weakness of employees to place right person at the right job.
 - a) Performance Appraisal
 - b) Feedback
 - c) Selection

P.T.O.

- vi) Halo effect and Horn Effect are the limitations of the _____.
 a) Performance Appraisal
 b) Job Description
 c) Human Resource Management

B) Match the pairs : [5]

Group A		Group B	
i)	Group Discussion	a)	Situation Test
ii)	Stress Interview	b)	Deliberate strain on candidate
iii)	External Source	c)	Employment Exchange
iv)	Performance Appraisal	d)	Evaluating the potential of an employee
v)	Human Resource Management	e)	Concerned with People

Q2) Write short notes on (Any two) : [10]

- a) Job Rotation
 b) Benefits of Training
 c) Steps in Human Resource Planning
 d) Appraisal by Results

Q3) a) Explain the procedure of Performance Appraisal. [8]

- b) Explain different types of training. [7]

Q4) a) Discuss various objectives of Human Resource Management. [8]

- b) Differentiate between Recruitment and Selection. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1347

[6224]-506

T.Y. B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - II

355(a) : Human Resource Management

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) योग्य पर्यायाची निवड करून रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) : [5]

i) मध्ये कर्मचाऱ्यांना वेगवेगळ्या कामावर तात्पुरते नियुक्त करणे हे समाविष्ट असते.

अ) कार्य विवरण

ब) कार्य परिभ्रमण

क) कार्य तपशील

ii) कर्मचाऱ्यांसाठी अभिमुखता आणि प्रेरण प्रशिक्षण आयोजित केले जाते.

अ) विद्यमान

ब) नव्याने भरती

क) निवृत्त

iii) मानव संसाधन नियोजनावर परिणाम करणारा घटक नाही.

अ) कर्मचारी सहभाग

ब) सरकारी नियमन

क) तांत्रिक प्रगती

iv) प्रत्यक्ष काम करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या प्रवीणतेसाठी प्रशिक्षण दिले जाते.

अ) कौशल्ये

ब) संघ

क) सुरक्षितता

v) म्हणजे योग्य व्यक्तीला योग्य नोकरीवर ठेवण्यासाठी कर्मचाऱ्यांची ताकद आणि कमकुवतपणा ओळखणे.

अ) कामगिरी मूल्यांकन

ब) अभिप्राय

क) निवड

vi) हॅलो इफेक्ट आणि हॉर्न इफेक्ट च्या मर्यादा आहेत.

अ) कामगिरी मूल्यांकन

ब) कार्य विवरण

क) मानव संसाधन व्यवस्थापन

ब) जोड्या लावा :

[5]

गट अ		गट ब	
i)	गट चर्चा	अ)	परिस्थिती चाचणी
ii)	ताण मुलाखत	ब)	उमेदवारावर जाणीवपूर्वक ताण
iii)	बाह्य स्रोत	क)	रोजगार विनिमय
iv)	कामगिरी मूल्यांकन	ड)	कर्मचाऱ्यांच्या क्षमतेचे मूल्यमापन करणे
v)	मानव संसाधन व्यवस्थापन	ई)	लोकांशी संबंधित

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

अ) कार्य परिभ्रमण

ब) प्रशिक्षणाचे फायदे

क) मानव संसाधन नियोजनातील टप्पे

ड) परिणामानुसार मूल्यांकन

प्रश्न 3) अ) कामगिरी मूल्यांकनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

[8]

ब) प्रशिक्षणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाच्या विविध उद्दिष्टांवर चर्चा करा.

[8]

ब) भरती आणि निवड यातील फरक स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1348

[Total No. of Pages : 4

[6224]-507

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE

355-B : Financial Markets and Institutions in India

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (any 5) [5]

- i) _____ Allocate saving efficiently in an economy to ultimate users either for investment in real assets or for consumption.
 - a) Economic system
 - b) Banking system
 - c) Financial system
 - d) Market system
- ii) _____ is regulator of money market.
 - a) RBI
 - b) Government of India
 - c) Telecom regularity authority
 - d) Insurance regularity department
- iii) In Capital market the major suppliers of trading instruments are _____.
 - a) Government of corporation
 - b) Liquid corporations
 - c) Instrumental corporation
 - d) Manufacturing corporations
- iv) Exchange rates are determined in _____.
 - a) Money market
 - b) The foreign exchange market
 - c) The stock market
 - d) The capital market
- v) India's foreign exchange rate system is _____.
 - a) Free Float
 - b) Managed float
 - c) Fixed
 - d) Fixed target of band.
- vi) Money market is a mechanism through which _____ funds are loaned and borrowed.
 - a) Short term
 - b) Medium term
 - c) Long term
 - d) None of the above

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

Group A

- i) Financial system -
- ii) Money market -
- iii) Capital market instrument -
- iv) Central Bank of India -
- v) Foreign Exchange market -

Group B

- a) Finance for Development
- b) The framework for the exchange of one National currency for another
- c) RBI
- d) Debenture
- e) Short term loan

Q2) Write short notes. (any 2)

[10]

- a) Role of financial system in economic development.
- b) Deficiencies of Indian money market.
- c) Functions of foreign exchange market.
- d) Credit instrument in Indian capital market.

Q3) a) Explain structure of Indian financial system.

[8]

- b) Explain participants in Indian money market.

[7]

Q4) a) Define Foreign Exchange Market. Explain participants in Foreign Exchange market.

[8]

- b) Explain function of Indian capital market.

[7]

355-B : Financial Markets and Institutions in India
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही 5) [5]
- i) अर्थव्यवस्थेतील कार्यक्षमतेने बचतीचे वाटप अंतिम वापरकर्त्यांना एकत्र वास्तविक मालमत्तेतील गुंतवणुकीसाठी किंवा वापरासाठी करते.
अ) आर्थिक प्रणाली ब) बँकिंग प्रणाली
क) वित्तीय प्रणाली ड) बाजार प्रणाली
- ii) नाणेबाजाराचे नियामक आहे.
अ) भारतीय रिझर्व्ह बँक ब) भारत सरकार
क) दूरसंचार नियमितता प्राधिकरण ड) विमा नियमितता विभाग
- iii) भांडवल बाजारात व्यापार साधनांचे प्रमुख पुरवठादार आहेत.
अ) सरकार आणि कार्पोरेशन ब) लिक्विड कार्पोरेशन
क) इन्स्ट्रुमेन्टल कार्पोरेशन ड) उत्पादन कंपन्या
- iv) विनिमय दर मध्ये निर्धारित केले जातात.
अ) नाणे बाजार ब) परकीय विनिमय बाजार
क) शेअर बाजार ड) भांडवल बाजार
- v) परकीय चलन खाते राखणे साठी उपयुक्त आहे.
अ) व्यवहार खर्च टाळणे
ब) विनिमय जोखीम टाळणे
क) व्यवहार खर्च आणि विनिमय जोखीम दोन्ही टाळणे
ड) विनिमय जोखीम आणि देशांतर्गत चलन घसारा टाळणे
- vi) नाणे बाजार म्हणजे अशी यंत्रणा की जिच्यामार्फत कर्जे दिली व घेतली जातात.
अ) अल्प मुदतीची ब) मध्यम मुदतीची
क) दीर्घ मुदतीची ड) वरील पैकी नाही

ब) जोड्या जुळवा. (कोणतेही 5)

[5]

अ गट

ब गट

i) वित्तीय प्रणाली -

अ) विकासासाठी अर्थ पुरवठा

ii) नाणेबाजार -

ब) एका देशाच्या चलनाची दुसऱ्या देशाच्या चलना बरोबर अदलाबदल करण्यासाठी चौकट पुरविण्याचे कार्य करतो

iii) भांडवल बाजार वित्तीय साधने -

क) आरबीआय

iv) भारताची मध्यवर्ती बँक -

ड) कर्ज रोखे

v) परकीय विनिमय बाजार -

इ) अल्पकालीन कर्ज पुरवठा

प्रश्न 2) टीपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

अ) आर्थिक विकासात वित्तीय प्रणालीची भूमिका

ब) भारतीय नाणेबाजारातील उणीवा/दोष

क) परकीय विनिमय बाजार पेठेची कार्ये

ड) भारतीय भांडवल बाजारातील वित्तीय साधने

प्रश्न 3) अ) भारतीय वित्तीय प्रणालीची संरचना स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतीय नाणेबाजारातील सहभागी स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) परकीय विनिमय बाजाराची व्याख्या लिहा. परकीय विनिमय बाजारातील सहभागी घटक स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतीय भांडवल बाजाराची कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1349

[Total No. of Pages : 4

[6224]-508

T.Y. B.Com.

355(C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five)[5]

- i) What is the significance of the History and Evolution of Labour Laws in India?
 - a) It has no relevance to current labour practices
 - b) It provides insights into the development of workers rights
 - c) It focuses on technological advancements in the labour sector
 - d) It primarily discusses taxation policies
- ii) Who appoints and oversees the Chief Labour Commissioner in India?
 - a) Ministry of Labour & Employment - Government of India
 - b) Supreme Court of India
 - c) President of India
 - d) Reserve Bank of India (RBI)
- iii) What does the Factories Act specifically address regarding the health of workers in factories?
 - a) Daily medical check-ups for workers
 - b) Provision of clean drinking water and sanitary facilities
 - c) Weekly holidays for workers
 - d) Promotion of healthy eating habits among workers
- iv) What is the role of the Inspector under The Factories Act, 1948?
 - a) To promote the interests of factory owners
 - b) To enforce compliance with the Act's provisions
 - c) To handle administrative tasks for factories
 - d) To represent workers in labour disputes

P.T.O.

- v) What is the objective of The Employees State Insurance Act, 1948?
 - a) To regulate working hours in factories
 - b) To provide medical benefits to employees
 - c) To enforce taxation policies in workplaces
 - d) To promote collective bargaining among workers
- vi) Who is covered under the Employees Provident Fund Scheme as per the EPF Act?
 - a) Only government employees
 - b) Only private sector employees
 - c) Both government and private sector employees
 - d) Self-employed individuals

B) **Match the following** [5]

Column A	Column B
i) Unfair Labour Practices	a) Risk of bodily injury, poisoning or disease to workers
ii) Unorganized Sector	b) Violate the rights of workers
iii) Hazardous process	c) Injury during Employment
iv) Disablement Benefit	d) A member is eligible for pension
v) Superannuation	e) Small and scattered units

Q2) Write a short note (any two) (150 words each) : [10]

- i) Ministry of Labour & Employment
- ii) "Factory" as per the Factories Act
- iii) Maternity benefit as per the Employees State Insurance Act
- iv) Applicability of the EPF Act, 1952

Q3) Answer the following questions :

- i) What are unfair labour practices, and how do they impact the rights of workers in India? [8]
- ii) What are the provisions of the Factories Act regarding the welfare of factory workers? [7]

Q4) Answer the following questions :

- i) Explain the role and functions of the 'Employees State Insurance Corporation' under the Employees State insurance Act. [8]
- ii) How does the EPF Act, 1952 protect employees contributions and benefits? [7]

355(C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS) (Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) सर्वात योग्य पर्यायाने रिक्त जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) भारतातील कामगार कायदांचा इतिहास आणि उत्क्रांतीचे महत्त्व काय आहे?
- अ) सध्याच्या श्रम पद्धतींशी त्याचा काही संबंध नाही
ब) हे कामगारांच्या हक्कांच्या विकासासाठी अंतर्दृष्टी प्रदान करते
क) हे कामगार क्षेत्रातील तांत्रिक प्रगतीवर लक्ष केंद्रित करते
ड) यात प्रामुख्याने कर धोरणांची चर्चा केली जाते
- ii) भारतातील मुख्य कामगार आयुक्तांची नियुक्ती आणि देखरेख कोण करते?
- अ) श्रम आणि रोजगार मंत्रालय - भारत सरकार
ब) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय
क) भारताचे राष्ट्रपती
ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI)
- iii) कारखान्यांतील कामगारांच्या आरोग्याबाबत कारखाना अधिनियम विशेषतः काय संबोधित करते?
- अ) कामगारांसाठी दररोज वैद्यकीय तपासणी
ब) शुद्ध पिण्याचे पाणी आणि स्वच्छताविषयक सुविधांची तरतूद
क) कामगारांसाठी साप्ताहिक सुटी
ड) कामगारांमध्ये निरोगी खाण्याच्या सवयींना प्रोत्साहन
- iv) कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत निरीक्षकाची भूमिका काय आहे?
- अ) कारखानदारांचे हित जोपासणे
ब) कायदातील तरतुदींचे पालन करण्याची अंमलबजावणी करणे
क) कारखान्यांची प्रशासकीय कामे हाताळणे
ड) कामगार विवादांमध्ये कामगारांचे प्रतिनिधित्व करणे

- v) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 चे उद्दिष्ट काय आहे?
 अ) कारखान्यांमधील कामाच्या तासांचे नियमन करणे
 ब) कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय लाभ देणे
 क) कामाच्या ठिकाणी कर आकारणी धोरणे लागू करणे
 ड) कामगारांमध्ये सामूहिक सौदेबाजीला प्रोत्साहन देणे
- vi) ईपीएफ कायदांतर्गत कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी योजनेतर्गत कोणाचा समावेश होतो?
 अ) केवळ सरकारी कर्मचारी
 ब) केवळ खाजगी क्षेत्रातील कर्मचारी
 क) दोन्ही सरकारी आणि खाजगी क्षेत्रातील कर्मचारी
 ड) स्वयंरोजगार असलेल्या व्यक्ती

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट	‘ब’ गट
i) अनुचित कामगार प्रथा	अ) कामगारांना शारीरिक इजा, विषबाधा किंवा रोगाचा धोका
ii) असंगठित क्षेत्र	ब) कामगारांच्या हक्कांचे उल्लंघन
iii) धोकादायक प्रक्रिया	क) नोकरी दरम्यान दुखापत
iv) अपंगत्व लाभ	ड) निवृत्ती वेतनासाठी पात्र सदस्य
v) सेवानिवृत्ती	ई) लहान आणि विखुरलेली संघ

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (प्रत्येकी 150 शब्द)

[10]

- अ) श्रम आणि रोजगार मंत्रालय
 ब) कारखाना अधिनियमानुसार “कारखाना”
 क) कर्मचारी राज्य विमा कायदानुसार मातृत्व लाभ
 ड) ईपीएफ कायदा, 1952 ची व्यवहार्यता

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ) अनुचित कामगार प्रथा काय आहेत आणि त्यांचा भारतातील कामगारांच्या हक्कांवर कसा परिणाम होतो? [8]
 ब) कारखाना कामगारांच्या कल्याणासाठी कारखाना अधिनियम काय तरतुदी आहेत? [7]

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ) कर्मचारी राज्य विमा कायदांतर्गत ‘कर्मचारी राज्य विमा महामंडळाची’ भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा. [8]
 ब) ईपीएफ कायदा, 1952 कर्मचाऱ्यांचे योगदान आणि फायदे यांचे संरक्षण कसे करतो? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1350

[Total No. of Pages : 4

[6224]-509

T.Y. B.Com.

**355 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blank (any 5) [5]

- i) The basic objective of consumers co-operative society is to eliminate _____.
 - a) Company
 - b) Consumer
 - c) Middleman
 - d) Government
- ii) The first consumer co-operative co-operative society was established by rochadale pioneer in the year _____.
 - a) 1844 England
 - b) 1845, America
 - c) 1860, Japan
 - d) 1875, Polland
- iii) The district milk producers union is the association of all the primary dairy societies at _____.
 - a) National level
 - b) State level
 - c) District level
 - d) Village level
- iv) The first cotton mill in India was establised in _____.
 - a) Bombay
 - b) Ahemdabad
 - c) Kanpur
 - d) Madras
- v) Large number of co-operatives societies are located at _____ level.
 - a) Village
 - b) Towns
 - c) Cities
 - d) Backward area

P.T.O.

vi) National co-operative consumers federation of India is situated at -----.

a) New Delhi	b) Mumbai
c) Chennai	d) Kolkatta

B) Match the following : [5]

A	B
i) P.A.C.S.	a) Apex body of co-operative marketing
ii) Consumer society	b) Whole sale market
iii) Super market	c) Formed by consumers
iv) Sugar co-operatives	d) Primary co-operative society
v) N.A.F.E.D.	e) Development of sugar Industries

Q2) Write short Notes (Any 2) : [10]

- a) Objectives of co-operative marketing
- b) Features of co-operative marketing
- c) Co-operative consumer stores
- d) Problems of Dairy co-operatives

Q3) a) State the importance of co-operative marketing. [8]

b) State the functions of primary co-operative society. [7]

Q4) a) State the role of state co-operative consumer federation. [8]

b) State the problems of poultry co-operative societies. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1350

[6224]-509

T.Y. B.Com.

355 (D) : CO- OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गूण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही 5) [5]

- i) ग्राहक सहकारी संस्थांचा प्रमुख उद्देश म्हणजे चे उच्चारन करणे होय.
अ) कंपनी ब) ग्राहक
क) मध्यस्थ ड) सरकार
- ii) रॉशडेल पायोनीयर यांनी पहीली ग्राहक सहकारी सोसायटी या वर्षी स्थापन केली.
अ) 1844, इंग्लंड ब) 1845, अमेरिका
क) 1860, जपान ड) 1875, पोलंड
- iii) जिल्हा दूध उत्पादक संघ ही सर्व प्राथमिक दूध सोसायटीयांची स्तरावरील संस्था आहे.
अ) राष्ट्रीय स्तर ब) राज्य स्तर
क) जिल्हा स्तर ड) गाव स्तर
- iv) भारतातील पहीली सूतगिरणी या ठिकाणी स्थापन झाली.
अ) बॉम्बे ब) अहमदाबाद
क) कानपुर ड) मद्रास
- v) सहकारी सोसायटीचा मोठ्या प्रमाणावर स्तरावर आढळून येतात.
अ) गावपातळी ब) शपनगर
क) शहरे ड) मागास भाग

vi) राष्ट्रीय ग्राहक सहकारी संघ भारतात या ठिकाणी आहे

अ) नवी दिल्ली

ब) मुंबई

क) चेन्नई

ड) कोलकाता

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

अ

ब

i) पी.ए.सी.एस.

अ) सहकारी विपणन सर्वोच्च संस्था

ii) ग्राहक सोसायटी

ब) घाहूक बाजार

iii) सूपर मार्केट

क) ग्राहकांनी स्थापन केलेली

iv) साखर सहकारी संस्था

ड) प्राथमिक कृषी सहकारी संस्था

v) नाफेड

इ) साखर उद्योगांचा विकास

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) सहकारी विपणनाची उद्दीष्टे

ब) सहकारी विपणनाची वैशिष्ट्ये

क) ग्राहक सहकारी भांडार

ड) दूध सहकारी सोसायट्यांच्या समस्या

प्रश्न 3) अ) सहकारी विपणनाचे महत्व सांगा

[8]

ब) प्राथमिक सहकारी सोसायट्यांची कार्ये सांगा

[7]

प्रश्न 4) अ) राज्य सहकारी ग्राहक संघाची भूमिका सांगा

[8]

ब) कुक्कट पालन सहकारी संस्थांच्या समस्या सांगा

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1351

[Total No. of Pages : 3

[6224]-510

T.Y. B.Com.

355(e) : COST AND WORKS ACCOUNTING - II
(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5 out of 7) :

[5]

- i) _____ overheads are related to the periods, hence they are termed as period costs.
 - a) Fixed
 - b) Variable
 - c) Semi variable
 - d) Direct
- ii) Uncontrollable overheads are _____ the control of the management.
 - a) Within
 - b) Beyond
 - c) Decreasing
 - d) Fixed
- iii) Overheads absorbed on the basis of absorption _____.
 - a) Tools
 - b) Rates
 - c) Costs
 - d) Price
- iv) Under absorption of overheads results in _____ of cost.
 - a) Under statement
 - b) Rise
 - c) Increase
 - d) Inflate
- v) _____ is a more specific way of allocating overhead costs based on “activities” that actually contribute to overhead costs.
 - a) Marginal costing
 - b) Standard costing
 - c) Activity-based costing
 - d) Uniform costing

P.T.O.

- B) Match the following :** **[5]**

- Q2) Short Notes (Any Two out of Four) : [10]**

- Q3)** The following data were obtained by Global Summit for the month ended 31st March 2021 from which you are required to calculate the departmental overhead rate for each of the production department assuming that overheads are recovered as percentage of Direct Wages : **[15]**

Other expenses for the period were :

The overhead Expenses for the period were:

Particulars	In Rs.
Power	1100
Lighting	200
Stores Overhead	800
Staff Welfare	3000
Depreciation	30000
Repairs	6000
General Overheads	12000
Rent and Taxes	550

Apportion the overhead expenses of service dept “Y” on the basis of direct wages and those of service dept “X” in the ratio of 10:6:4 to the Production Depts.

Q4) Forex Ltd. Fardapur has submitted the cost data below : **[15]**

Particulars	2020 Rs.	2021 Rs.
Actual overheads	500000	648000
Actual Labour Cost	1250000	Increased by 20%

Overheads were absorbed at the same rate as based on actuals for the year 2020. The statement of cost for the year 2021 indicates that direct labour cost is distributed as follows -

Particulars	Rs.
Cost of Sales	1000000
Closing Stock of finished goods	375000
Work-in-progress at the end	125000
Total	1500000

You are required to calculate

- Overhead absorption rate
- The amount of overheads under or over absorbed
- The disposal of Overheads

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1352

[Total No. of Pages : 2

[6224]-511

T.Y. B.Com.

355 - F : BUSINESS STATISTICS - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of statistical table and calculator is allowed.*
- 4) Symbols have their usual meanings.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[1 each]

- i) A permutation is an _____ arrangements of r objects taken from n different objects.
- ii) A combination is _____ selection of r objects taken from n different objects.
- iii) Speed of the vehicle is _____ type random variable ($r.v$).
- iv) If a discrete $r.v.$ $x \rightarrow$ Bernoulli ($P = 0.5$) then mean of x is _____.
- v) If a discrete $r.v.$ $x \rightarrow$ Poisson ($M = 3.6$) then value of $P(x = 0)$ is _____.
- vi) Reorder level = minimum level + _____.

B) State whether following statements is True or False.

[5]

- i) If two events A and B are independent, then their complements A' and B' are also independent.
- ii) A discrete random variable can not take negative values.
- iii) Expected value of a constant is zero.
- iv) Variance of a $r.v.$ is always non-negative.
- v) Mean and Variance of a Poisson distribution are equal.
- vi) Set up cost is the cost incurred each time an order is placed.

P.T.O.

Q2) Write short notes on the following (Any Two) : [5 each]

- Define: Sure event, null event, Equally likely events, Simultaneous occurrence of the two events, occurrence of at least one of the two events.
- Define: Bernoulli trials, probability mass function (p.m.f.) of Binomial distribution, state its mean, variance and standard-deviation (s.d.)
- Define Poisson distribution, state its p.m.f., mean, variance, s.d., state its additive property.
- Define: Meaning and necessity of inventory control, Lead time, Re-order level, Buffer stock.

Q3) a) Attempt the following :

- Obtain the probability distribution of the number of sixes in two tosses of a die. Also obtain expected value of no. of sixes. [4]
- The joint p.m.f. of $(x - y)$ is as follows :

$x \backslash y$	0	1	2
-1	0.1	0.2	0.3
1	0.1	0.1	0.2

Obtain conditional probability distribution of x given $(y = 0)$. [4]

b) Attempt the following :

- If $x \rightarrow \text{Poisson}(m)$ with $p(x = 1) = 2$, $p(x = 2)$ then find p.m.f. of x . Also state its mean and variance. [4]
- State Baye's theorem. [3]

Q4) a) Attempt the following :

- If x and y are two independent binomial variates with

$$x \rightarrow B\left(5, \frac{1}{2}\right), y \rightarrow B\left(4, \frac{1}{2}\right) \text{ then find } p(x + y = 0), p\left(\frac{x + y}{2} \geq 3\right),$$

$$p(3(x + y) \leq 6). [4]$$

- The joint p.m.f. of $(x - y)$ is as follows :

(x, y)	$(0, -1)$	$(0, 1)$	$(1, -1)$	$(1, 1)$
$p(x, y)$	$2/25$	$3/25$	$8/25$	$12/25$

Are x & y independent? [4]

b) Attempt the following :

- Obtain the expected value of number of heads when three fair coin is tossed simultaneously. [4]
- Define : Deterministic inventory model, probabilistic inventory model. [3]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1353

[Total No. of Pages : 4

[6224]-512

T.Y. B.Com.

355G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II
(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any five) [5]

- i) MSME is also known as _____.
 - a) DIC Registration Portal
 - b) UDYAM Registration Portal
 - c) Entrepreneurship Registration Portal
- ii) India's first consultancy services provider Technical Consultancy Organization in the year 1972, commenced in the _____ state.
 - a) Kerala
 - b) Gujarat
 - c) Karnataka
- iii) Large Scale Projects are example of _____ project.
 - a) Demographic
 - b) Magnitude Oriented
 - c) Sectoral
- iv) Primary Data is _____.
 - a) The most important data
 - b) New data specifically collected for a project
 - c) Data that is collected from journal
- v) SIDBI was set up as a subsidiary of _____.
 - a) IDBI
 - b) IFCI
 - c) SFC
- vi) SFC stands for _____.
 - a) State Financial Committee
 - b) State Financial Corporation
 - c) State Funding Corporation

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

Group A

- 1) Business Planning
- 2) MSME Act
- 3) Break Even Analysis (BEA)
- 4) MIDC
- 5) Micro Production Area

Group B

- a) 1962
- b) No profit No loss
- c) Project Report
- d) Investment in machinery is less or equal to 25 Lakh
- e) 2006

Q2) Write short notes on. (Any Two)

[10]

- a) Business Opportunity
- b) Limits of MSME
- c) District Industries Centre (DIC)
- d) Project Appraisal

Q3) a) Explain the Challenges of MSME in India.

[8]

b) Explain the UDYAM Registration Portal.

[7]

Q4) a) Define Project. Explain the classification of project.

[8]

b) Explain the functions of Khadi and Village Industries Commission (KVIC)

[7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1353

[6224]-512

T.Y. B.Com.

355G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) MSME ला म्हणून देखील ओळखले जाते.
अ) DIC नोंदणी पोर्टल
ब) UDYAM नोंदणी पोर्टल
क) उद्योजकता नोंदणी पोर्टल
- ii) भारतातील पहिली सल्लागार सेवा प्रदाता तांत्रिक सल्लागार संस्था 1972 मध्ये राज्यात सुरू झाली.
अ) केरळ
ब) गुजरात
क) कर्नाटक
- iii) मोठ्या प्रमाणावरील प्रकल्प हे प्रकल्पाचे उदाहरण आहे.
अ) लोकसंख्याशास्त्रीय
ब) परिमाणवाचक
क) क्षेत्रीय
- iv) प्राथमिक माहिती ही आहे.
अ) सर्वात महत्वाची माहिती
ब) नवीन माहिती विशेषतः एखाद्या प्रकल्पासाठी गोळा केलेली
क) नियतकालिका मधून गोळा केलेली माहिती
- v) SIDBI ची स्थापना ची उपकंपनी म्हणून करण्यात आली?
अ) IDBI
ब) IFCI
क) SFC
- vi) SFC म्हणजे
अ) राज्य आर्थिक समिती
ब) राज्य वित्त महामंडळ
क) राज्य निधी महामंडळ

ब) जोड्या जुळवा.	[5]
गट 'अ'	गट 'ब'
i) व्यवसाय नियोजन	अ) 1962
ii) एमएसएमई कायदा	ब) नफा ना तोटा
iii) सम विच्छेदन विश्लेषण (BEA)	क) प्रकल्प अहवाल
iv) MIDC	ड) यंत्र सामग्री मधली गुंतवणूक 25 लाख एवढी किंवा कमी आहे
v) सूक्ष्म उत्पादन क्षेत्र	इ) 2006

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [10]
- अ) व्यवसायाची संधी
 ब) MSME च्या मर्यादा
 क) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC)
 ड) प्रकल्प मूल्यांकन
- प्रश्न 3)** अ) भारतातील MSME ची आव्हाने स्पष्ट करा. [8]
 ब) UDYAM नोंदणी पोर्टलचे स्पष्टीकरण द्या. [7]
- प्रश्न 4)** अ) प्रकल्पाची व्याख्या करा. प्रकल्पाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा. [8]
 ब) खादी आणि ग्रामोद्योग मंडळाची (KVIC) कार्ये स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1354

[Total No. of Pages : 4

[6224]-513

T.Y. B.Com.

**355h : MARKETING MANAGEMENT (Special Paper - II)
(2019 Pattern) (Semester - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5)

[5]

- i) _____ is brand equity.
 - a) The value of the brand
 - b) The shareholders' perception of the brand
 - c) Relative brand image
 - d) None of the above
- ii) _____ is not an Indian MNC
 - a) Tech Mahindra
 - b) Unilever
 - c) Wipro
 - d) All of the above
- iii) _____ is the simple and easiest method of forecasting
 - a) Regression
 - b) Moving average method
 - c) Extrapolation
 - d) None of the above
- iv) Income and Expenditure Account of Non-Profit organization, generally indicates _____.
 - a) Surplus / Deficit
 - b) Capital Fund
 - c) Net Profit / Loss
 - d) All of the above
- v) _____ is not a part of the 4 Ps?
 - a) Product
 - b) People
 - c) Price
 - d) Place

P.T.O.

vi) Both brand association and brand personality are a part of ____.

- a) Brand symbol
- b) Brand relationship
- c) Brand image
- d) None of the above

B) Match the Pairs. [5]

i) Brand Strategy	a) Elastic Demand
ii) Marketing	b) Improve the lives of others
iii) Non-Profit Organization	c) Target Audience
iv) Branding	d) To get people interested
v) Demand	e) Type of Marketing

Q2) Write short Notes (Any 2) : [10]

- a) Brand Building Strategy
- b) The Changing role of Marketing and Markets
- c) Need of Marketing of Non-Profit Organization
- d) Sales Forecasting Methods

Q3) a) Write importance of Building a Brand Strategy. [8]

b) Write Characteristics of Marketing of Non-Profit Organization. [7]

Q4) a) Explain Types of Demands in Marketing [8]

b) Explain factors affecting on Marketing Organizations. [7]

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) ब्रँड धोरण	अ) लवचिक मागणी
ii) विपणन	ब) इतरांचे जीवन सुधार
iii) विना - नफा संस्था	क) लक्षित दर्शक
iv) ब्रँडिंग	ड) लोकांना स्वारस्य मिळण्यासाठी
v) मागणी	इ) मार्केटिंगचा प्रकार

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) ब्रँड बिल्डिंग धोरण
ब) मार्केटिंग आणि मार्केट्सची बदलती भूमिका
क) ना- नफा संस्थेच्या विपणनाची गरज
ड) विक्री अंदाज पद्धती

प्रश्न 3) अ) ब्रँड स्ट्रॅटेजी तयार करण्याचे महत्त्व लिहा. [8]

ब) ना-नफा संस्थेच्या विपणनाचे वैशिष्ट्ये लिहा. [7]

प्रश्न 4) अ) मार्केटिंगमधील मागण्यांचे प्रकार स्पष्ट करा. [8]

ब) विपणन संस्थांवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1355

[Total No. of Pages : 4

[6224]-514

T.Y. B.Com.

**355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) The major problem of Agro Industry is _____.
(Lack of Capital, Lack of Knowledge, Lack of Human resources, Lack of Willingness)
- ii) Agricultural produce marketing is a link between.
(farmers, the farm and the non-farm sectors, farmers and intermediaries, intermediaries and consumers)
- iii) The APLM act was passed in _____.
(2014, 2017, 2011, 2018)
- iv) The NABARD provides a _____ to the agriculture sector.
(Finance, Seeds, Fertilizers, Pesticides)
- v) Which of the following is the quality certification mark for agricultural produce?
(BIS, AGMARK, ISO 2001, ISI)
- vi) _____ is an Agro based Industry.
(Steel Industry, Plastic Industry, Metal Industry, Sugar Industry)

B) Match the following : [5]

i) Agro Processing Industry	a) Problem of Agricultural Marketing
ii) Lack of Capital	b) Reduction in Govt ownership
iii) Deregulation	c) e-NAM
iv) Disinvestment	d) Jute Industry
v) Electronic Marketing	e) Problem of Public Sector

P.T.O.

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Importance of Agricultural Processing Industry
- b) Problems of Sugar Industries
- c) Food retail Marketing system in India
- d) Future Economic Reforms

Q3) a) Explain the importance of Agro based industries.

[8]

b) Describe the scope of agricultural marketing system in India.

[7]

Q4) a) Explain the problems of public sector industries.

[8]

b) Describe the recent agricultural marketing policy of India.

[7]

**355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) : [5]

- i) ही कृषी उद्योगांची सर्वात महत्वांची समस्या आहे.
(भांडवलाचा अभाव, ज्ञानाचा अभाव, मानवी भांडवलाचा अभाव, इच्छा शक्तीचा भाव)
- ii) कृषी माल विपणन मध्ये मध्यस्थ म्हणून काम करते.
(शेतकरी, कृषी आणि कृषीतर क्षेत्र, शेतकरी आणि मध्यस्थ, मध्यस्थ आणि ग्राहक)
- iii) APLM कायदा मध्ये समत करण्यात आला.
(2014, 2017, 2011, 2018)
- iv) नाबार्ड मार्फत चा कृषी क्षेत्रास पुरवठा केला जातो.
(वित्त, बियाणे, खते, कीटकनाशके)
- v) मार्फत कृषी उत्पादनांची गुणवत्ता प्रमाणीकरण केले जाते.
(BIS, AGMARK, ISO 2001, ISI)
- vi) हा कृषी आधारित उद्योग आहे.
(लोखंड उद्योग, प्लास्टिक उद्योग, धातू उद्योग, साखर उद्योग)

ब) योग्य जोड्या लावा : [5]

i) कृषी प्रक्रिया उद्योग	अ) कृषी विपणनाची समस्या
ii) भांडवलाचा अभाव	ब) शासनाच्या मालकी हक्कात घट
iii) विनियंत्रण	क) ई-नाम
iv) निर्गुतवणूक	ड) ताग उद्योग
v) इलेक्ट्रॉनिक विपणन	ई) सार्वजनिक उद्योगांची समस्या

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]
- अ) कृषी प्रक्रिया उद्योगांचे महत्व
 - ब) साखर उद्योगांच्या समस्या
 - क) भारतातील अन्न किरकोळ विपणन व्यवस्था
 - ड) भावी आर्थिक सुधारणा
- प्रश्न 3)** अ) कृषी आधारित उद्योगाचे महत्व स्पष्ट करा. [8]
- ब) भारतातील कृषी विपणन व्यवस्थेची व्याप्ती विशद करा. [7]
- प्रश्न 4)** अ) सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगांच्या समस्या स्पष्ट करा. [8]
- ब) अलीकडील कृषी विपणन धोरण विशद करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1356

[Total No. of Pages : 4

[6224]-515

T.Y. B.Com.

**355 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT
(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following :

[5 × 2 = 10]

- a) What is Joint Common Test Set (JCTS)?
- b) What is security?
- c) Define finance.
- d) State the meaning of development.
- e) Define budget.
- f) Define defence budget.

Q2) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Line of Actual Control (LAC)
- b) DPSU'S
- c) Ministry of defence
- d) SCO-Shanghai Cooperation Organisation
- e) Equipment

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Write the weapons procurement policies in India since 1947.
- b) Explain basic aims and objectives of Defence public sector undertaking.
- c) State the role of the US Pacific Air Forces (PACAF).
- d) Explain the political aspects of defence production.
- e) State the future prospects of the defence debate.

Q4) Attempt any two of the following :

[2 × 10 = 20]

- a) State the India's Missile Systems.
- b) State the role of the department of Defence production.
- c) Explain in detail information and role of Defence public sector undertakings.

Total No. of Questions : 4]

PB-1356

[6224]-515

T.Y. B.Com.

355 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT
(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 2 = 10]

- अ) जॉईन कॉमन टेस्ट सेट म्हणजे काय?
- ब) सुरक्षा म्हणजे काय?
- क) फायनान्स व्याख्या द्या.
- ड) विकासाचा अर्थ सांगा.
- इ) अर्थसंकल्प व्याख्या द्या.
- फ) संरक्षण अर्थसंकल्प व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 5 = 20]

- अ) लाईन ऑफ ऍक्च्युअल कंट्रोल (एल. ए. सी.)
- ब) डी पी एस यु
- क) संरक्षण मंत्रालय
- ड) एस सी ओ-शांघाय कोअपरेशन ऑर्गनायझेशन
- इ) शस्त्रास्त्रे

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 5 = 20]

- अ) 1947 नंतरचे शस्त्रास्त्रे खरेदी धोरण लिहा.
- ब) संरक्षण उत्पादनातील सार्वजनिक क्षेत्राची मुळ ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- क) यु एस पॅसिफिक एअर फोर्स ची भूमिका सांगा.
- ड) संरक्षण उत्पादनातील राजकीय पैलू स्पष्ट करा.
- इ) संरक्षण वादाच्या भविष्यातील शक्यता सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2 × 10 = 20]

- अ) भारताची क्षेपणास्त्र प्रणाली सांगा.
- ब) संरक्षण उत्पादन विभागाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) सार्वजनिक उत्पादन विभागाची माहिती व भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1357

[Total No. of Pages : 4

[6224]-516

T.Y. B.Com.

355(K) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II
(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 7) [5]

- i) Risk management is concerned with _____
 - a) Arranging and controlling of activities
 - b) Planning, arranging and controlling of activities
 - c) Managing of funds
 - d) Controlling
- ii) Which One of the Following, is the Basic Insurance Legislation of the Country, that governs Insurance Business in India?
 - a) Insurance Act, 1938
 - b) Insurance Regulatory and Development. Authority (I.R.D.A) Act, 1999.
 - c) Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation Act, 1961.
 - d) Public Liability Insurance Act, 1991.
- iii) Risk is evaluated on the basis of _____ theory
 - a) Variability
 - b) Contingency
 - c) Probability
 - d) Risk
- iv) Which types of insurance usually requires lower premium?
 - a) Group insurance
 - b) Whole life insurance
 - c) Health insurance
 - d) Term insurance

P.T.O.

- B) Match the following. [5]**
i) Fundamental Risk	a) Unemployed
ii) Particular Risk	b) Stable Environment
iii) Static Risk	c) Accident
iv) Pure Risk	d) Physical disability
v) Individual Risk	e) Natural disasters

- a) Surrender Value
- b) Risk Prevention and Avoidance
- c) Pricing Objectives
- d) Consumer Protection Act 1986

b) State the Insurance and Risk Management Techniques? [7]

b) Explain the important clause under Public Liability Insurance Act 1991.[7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1357

[6224]-516

T.Y. B.Com.

355(K) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (7 पैकी कोणतेही 5 सोडवा) [5]
- i) जोखीम व्यवस्थापनाशी संबंधित आहे.
अ) कामकाजाची व्यवस्था आणि नियंत्रण
ब) कामकाजाचे नियोजन, व्यवस्था आणि नियंत्रण
क) निधी व्यवस्थापन
ड) नियंत्रण ठेवणे
- ii) खालीलपैकी कोणता भारतातील विमा व्यवसायाचे संचालन करणारे देशाचे मूलभूत विमा कायदे आहे?
अ) विमा कायदा 1938
ब) विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (आय. आर. डी. ए.) कायदा, 1999
क) ठेवी विमा आणि पत हमी कॉर्पोरेशन कायदा, 1961
ड) सार्वजनिक दायित्व विमा कायदा, 1991
- iii) जोखमीचे मूल्यमापन सिद्धांताच्या आधारे केले जाते.
अ) परिवर्तनशीलता ब) आकस्मिकता
क) संभाव्यता ड) जोखीम
- iv) कोणत्या प्रकारच्या विम्याससहसा कमी विमा हप्ता असतो?
अ) समूह विमा ब) संपूर्ण जीवन विमा
क) आरोग्य विमा ड) मुदत विमा
- v) मृत्यूच्या जोखमीवर विमा उतरवणे हा एक आहे.
अ) संमती ब) परवानगी
क) आश्वासन ड) खरेदीदार सावध रहाणे

- vi) पॉलिसी केव्हा संपेल ?
 अ) विमा हप्ता दिले नाहीत तर ब) आजारपणामुळे
 क) पत्ता बदलल्यामुळे ड) शहर सोडत असल्याने
- vii) विमा दाव्यासाठी जोखमीमुळे झालेला संबद्ध तोटा भरावा यासाठी निश्चित आणि असणे आवश्यक आहे.
 अ) मोजण्यायोग्य ब) गंभीर
 क) किरकोळ ड) यापैकी नाही

ब) जोड्या जुळवा. [5]

i) मूलभूत जोखीम	अ) बेरोजगार
ii) विशिष्ट जोखीम	ब) स्थिर पर्यावरण
iii) स्थिर जोखीम	क) अपघात
iv) शुद्ध जोखीम	ड) शारीरिक अपंगत्व
v) वैयक्तिक धोका	ई) नैसर्गिक आपत्ती

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (4 पैकी कोणतेही 2) [10]

- अ) समर्पण मूल्य
 ब) जोखीम प्रतिबंध आणि टाळणे
 क) किंमतीची उद्दिष्टे
 ड) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986

प्रश्न 3) अ) विम्याच्या हप्त्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [8]

ब) विमा आणि जोखिम व्यवस्थापन तंत्रे स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) दरगणनाचे तपशीलवार वर्णन करा. [8]

ब) सार्वजनिक दायित्व विमा कायदा 1991 अंतर्गत महत्वाचे कलम स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1358

[Total No. of Pages : 2

[6224]-517

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS-II

Computer Networking and E Commerce - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (355(L) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- i) FTP Stands for _____.
 - a) Fine Transfer Protocol b) File Transfer Protocol
 - c) First Transfer Protocol d) Fast Transfer Protocol
- ii) A _____ is a set of computers that are connected so they can share information.
 - a) computer network b) nodes
 - c) Hub d) Router
- iii) A _____ is an address generated by the CPU during program execution.
 - a) Physical address b) Locator
 - c) Rote device d) Logical address
- iv) _____ is a type of network topology in which all devices in the network are interconnected.
 - a) Mesh topology b) Ring topology
 - c) Bus topology d) Tree topology
- v) Network architecture refers to the way network devices and services are structured to serve the connectivity needs of _____ devices.
 - a) producers b) client
 - c) retailers d) wholesalers

P.T.O.

- B) Match the following. [5]
a) WAN	i) guided media
b) Ethernet	ii) wireless network connection
c) Flipkart	iii) Wide Area Network
d) Twisted Pair Cables	iv) e-commerce company
e) Wi-Fi	v) wired system

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) : [10]

- a) Wired LANs
- b) Bluetooth
- c) Modes of Communication
- d) Infrared Transmission

Q3) a) What is Computer Topology? Explain types of Networks in detail. [8]
b) Explain layers in the OSI Model and explain the functions of each layer. [7]

Q4) a) Define Network Interface Cards. Explain the functions of Network Interface Card. [8]
b) What is E-Commerce ? Explain digital methods of payments. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1359

[Total No. of Pages : 4

[6224]-518

T.Y.B.Com.

356 (A) : BUSINESS ADMINISTRATION

Finance

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks with most appropriate answer (any 5) : [5]

- i) Financial Management is concerned with _____
 - a) Raising Finance
 - b) Utilizing Finance
 - c) Raising, and effectively utilizing finance towards achieving firm's goals
- ii) _____ is considered as the life blood of business.
 - a) Finance
 - b) Human
 - c) Management
- iii) Capital Market includes both primary market and _____
 - a) Capital market
 - b) Primary market
 - c) Secondary market
- iv) Bombay stock exchange is located at _____
 - a) Delhi
 - b) Kolkatta
 - c) Mumbai

P.T.O.

- v) Commercial papers are issued to raise _____
 - a) Short term funds
 - b) Medium term funds
 - c) Long term funds
- vi) Repurchase agreement (REPO) market in India was introduced by _____.
 - a) IRDA
 - b) RBI
 - c) SEBI

B) Match the pairs : [5]

Group - A	Group - B
i) Bonds	a) Credit Rating Agency
ii) CRISIL	b) Primary Market
iii) Stock Exchange	c) Lessor and Lessee
iv) IPO	d) Trade of Securities
v) Lease Agreement	e) Issued by Government and corporates

Q2) Write short notes on (any 2) : [10]

- a) Concepts of Financial Statements
- b) Techniques of Financial Analysis
- c) Pay Back Period Method
- d) New Trends in Financial Management

Q3) a) What is capital market? Explain recent trends in capital market. [8]

b) Discuss RBI as a Regular of Indian Financial System. [7]

Q4) a) Explain various capital budgeting techniques. [8]

b) Explain various factors affecting working capital requirements. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1359

[6224]-518

T.Y.B.Com.

356 (A) : BUSINESS ADMINISTRATION

Finance

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्यायाची निवड करून रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) वित्तीय व्यवस्थापन शी संबंधित आहे.
अ) वित्त उभारणी
ब) वित्त वापरणे
क) कंपनीची उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी वित्त उभारणे आणि प्रभावीपणे वापरणे
- ii) व्यवसायाचे जीवन रक्त मानले जाते.
अ) वित्त
ब) मानव
क) व्यवस्थापन
- iii) भांडवली बाजारामध्ये प्राथमिक बाजार आणि या दोन्हीचा समावेश होतो.
अ) भांडवली बाजार
ब) प्राथमिक बाजार
क) दुय्यम बाजार
- iv) मुंबई भाग बाजार (बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज) येथे आहे.
अ) दिल्ली
ब) कोलकाता
क) मुंबई

- v) व्यावसायिक कागदपत्रे (कमर्शियल पेपर) वाढवण्यासाठी दिली जातात.
 अ) अल्पकालीन निधी
 ब) मध्यम मुदतीचे निधी
 क) दीर्घकालीन निधी
- vi) भारतातील पुनर्खरेदी करार (REPO) बाजार द्वारे सादर करण्यात आला.
 अ) IRDA
 ब) RBI
 क) सेबी
- ब) जोड्या लावा. [5]
गट अ	गट ब
i) बाँड्स	अ) क्रेडिट रेटिंग एजन्सी
ii) क्रिसिल	ब) प्राथमिक बाजार
iii) भाग बाजार	क) पट्टेदार आणि भाडेकरू
iv) IPO	ड) रोख्यांचा व्यापार
v) लीज करार	इ) सरकार आणि कॉर्पोरेटद्वारे जारी

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) वित्तिय विवरणांच्या संकल्पना
 ब) वित्तिय विश्लेषणाचे तंत्रे
 क) परत परतावा (पे बॅक) कालावधी पद्धत
 ड) वित्तिय व्यवस्थापनातील नवीन प्रवाह

प्र.3) अ) भांडवल बाजार म्हणजे काय? भांडवली बाजारातील अलीकडील प्रवाह स्पष्ट करा. [8]

- ब) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेचा नियामक म्हणून भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI) वर चर्चा करा. [7]

प्र.4) अ) भांडवली अंदाजपत्रकाचे विविध तंत्रे स्पष्ट करा. [8]

- ब) खेळत्या भांडवलाच्या गरजांवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1360

[Total No. of Pages : 4

[6224]-519

T.Y.B.Com.

ADVANCED BANKING AND FINANCE

356 - B : Banking Law and Practice in India - I

(2019 Pattern) (Semester - V) (Credit System) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers must be to the point.*
- 4) Answers must be with reference to the relevant sections of the act concerned.*

Q1) A) Fill in the blanks (any five) : [5]

- i) Which of the following matters whose special knowledge and practical experience is not essential to be on the Board of Directors of a banking company under section 10 (A) of the Banking Regulation Act, 1949?
 - a) Accountancy
 - b) Banking
 - c) Costing
 - d) Cooperation
- ii) Under which section of the Banking Regulation Act, 1949 is the balance sheet and profit and loss account prepared by banking companies.
 - a) 28
 - b) 29
 - c) 30
 - d) 31
- iii) Who among the following is the Holder of a negotiable instrument?
 - a) Payee
 - b) Drawer
 - c) Drawer's Bank
 - d) Payee of a post dated cheque
- iv) Who could be an adjudicating authority in case of insolvency resolution and liquidation for corporate persons?
 - a) National Company Law Tribunal
 - b) Banking Ombudsman
 - c) Reserve bank of India
 - d) High Court

P.T.O.

- v) In case of the complaints against banks under the Banking Ombudsman Scheme, 2006 the appellate authority would be
- Governor, RBI
 - Union Finance Minister
 - Finance Minister of the state concerned
 - Deputy Governor, RBI in charge of the department implementing the scheme
- vi) _____ means a corporate person who owes a debt to any person.
- Individual debtor
 - HUF debtor
 - Equity holder
 - Corporate debtor
- B) Match the following : [5]
i) Audit of a banking company	a) 2016
ii) Insolvency and Bankruptcy Code	b) 2021
iii) The RBI, Integrated Ombudsman Scheme	c) Section-30 of the Banking Regulation Act, 1949
iv) Protest for better security	d) Unconditional order
v) Bill of Exchange	e) Negotiable Instruments Act, 1881

Q2) Short notes on (any 2) : [10]

- Definition of Banking as under section 5 of the Banking Regulation Act, 1949.
- Holder in due course
- Effects of endorsement
- Procedure for filing complaint under Banking Ombudsman Scheme, 2006.

Q3) a) Explain in detail the maintenance of percentage of assets with reference to section 24 of the Banking Regulation Act, 1949. [8]

- b) Define a cheque as under section 6 of the Negotiable Instruments Act, 1881. State the features of cheque. [7]

Q4) a) What are the powers and duties of the liquidator appointed for the liquidation of the corporate debtor. (Section 35 Insolvency and Bankruptcy Code, 2016). [8]

- b) Explain some important provisions of the Banking Ombudsman Scheme, 2006 pertaining to 'Grounds of Complaints' as under clause 8 of the scheme. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1360

[6224]-519

T.Y.B.Com.

ADVANCED BANKING AND FINANCE

356 - B : Banking Law and Practice in India - I

(2019 Pattern) (Semester - V) (Credit System) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) उत्तरे मुद्देसूद व संबंधित कायद्यातील योग्य त्या कलमांना अनुसरून द्यावीत.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) योग्य तो पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

i) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 चे कलम 10(A) अंतर्गत बँकेच्या नियमन मंडळावर नियुक्तीसाठी खालीलपैकी कोणत्या विषयाचे विशेष ज्ञान व प्रत्यक्ष अनुभवाची गरज नसते?

अ) लेखा

ब) बँकिंग

क) कॉस्टिंग

ड) सहकार

ii) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 च्या कोणत्या कलमांतर्गत बँकिंग व्यवसाय संस्था ताळेबंद आणि नफा तोटा पत्रक तयार करते?

अ) 28

ब) 29

क) 30

ड) 31

iii) खालीलपैकी कोण चालनक्षम दस्तेऐवजाचा धारक आहे?

अ) अदाता

ब) आदेशक

क) आदेशकाची बँक

ड) भविष्यातील तारखेवर काढलेल्या धनादेशाचा अदाता

iv) कॉर्पोरेट व्यक्तीचे लिक्विडेशन करण्यासाठीचा निवाडा अधिकारी कोण होऊ शकतो.

अ) राष्ट्रीय कंपनी कायदा न्यायाधिकरण

ब) बँकिंग लोकपाल

क) भारतीय रिझर्व्ह बँक

ड) उच्च न्यायालय

- v) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006 अंतर्गत बँकेच्या विरोधातील तक्रारीसाठी अपिलाचे अधिकारी कोण असू शकते?
- अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे गव्हर्नर
 ब) केंद्रीय वित्त मंत्री
 क) संबंधित राज्य सरकारचे वित्त मंत्री
 ड) सदर योजनेची अंमलबजावणी करणाऱ्या विभागाचे प्रमुख, भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे, डेप्युटी गव्हर्नर
- vi) कोणत्याही व्यक्तीची ऋणको असणारी कॉर्पोरेट व्यक्ती म्हणजे?
- अ) वैयक्तिक कर्जदार
 ब) कर्जदार हिंदू अविभाजित कुटुंब
 क) इक्विटी धारक
 ड) कॉर्पोरेट कर्जदार
- ब) जोड्या लावा. [5]
- i) बँकिंग कंपन्यांचे लेखापरीक्षण
 अ) 2016
 ii) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता
 ब) 2021
 iii) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची एकत्रित लोकपाल योजना
 क) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 चे कलम 30
 iv) अधिक चांगल्या सुरक्षिततेसाठी निषेध
 ड) बिनशर्त आदेश
 v) विनिमय पत्र
 इ) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 कलम 5 अन्वये बँकिंगची व्याख्या
 ब) यथाविधीधारक
 क) पृष्ठांकनाचे परिणाम
 ड) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006 अंतर्गत तक्रार नोंदविण्याची प्रक्रिया

प्र.3) अ) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 मधील कलम 24 अंतर्गत असलेल्या तरलता प्रमाणाच्या तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा. [8]

ब) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881 च्या कलम 6 नुसार धनादेशाची व्याख्या करा. धनादेशाची वैशिष्ट्ये लिहा. [7]

प्र.4) अ) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता, 2016 च्या कलम 35 अंतर्गत ऋणको उद्योगसंस्थेच्या लिक्विडेशनसाठी नियुक्त केल्या गेलेल्या लिक्विडेटरचे सामर्थ्य आणि कर्तव्य. [8]

ब) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006 मधील कलम 8 खालील 'तक्रारींच्या धर्ती' संदर्भातील काही महत्त्वपूर्ण तरतूदी स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1361

[Total No. of Pages : 4

[6224]-520

T.Y.B.Com.

356 (C) : BUSINESS LAW AND PRACTICES - III
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with most appropriate alternative (any five) : **[5]**

- i) The number of structure in India's GST model is _____.
(4, 6, 7, 3)
- ii) In IGST 'I' stands for _____.
(Internal, Integrated, Intra, Item)
- iii) Commissioner may extend the period of audit u/s 65 by a further period _____.
(15 Days, 1 Month, 2 Months, 3 Months)
- iv) _____ a special audit conducted.
(The CGST Officials, The SGST Officials, Chartered Accountant or Cost Accountant officer)
- v) GFA stands for _____.
(General Free Allowance, Global Free Allowance, Gift Free Allowance, General Flow Allowance)
- vi) Customs duty is an instrument of _____.
(Monetary policy, Trade policy, Revenue policy, Fiscal policy)

P.T.O.

B) Match the following : [5]

Column - A	Column - B
i) Custom duty	a) Exports and Imports
ii) Corporate tax	b) Income of a company
iii) IGST	c) On turnover above 40 lacs
iv) First GST filing	d) Intra - country
v) Income tax	e) Direct tax

Q2) Write a short note (any two) : (Each 5 Mark) [10]

- a) Costal goods
- b) Exemption under GST
- c) Administration of GST
- d) Shipping bill

Q3) a) Explain the procedure of clearance of imported Goods. [8]

b) Explain the valuation of goods purpose of assessment. [7]

Q4) a) Explain the registration procedure under GST. [8]

b) Explain the accounting and books to be maintain under GST. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1361

[6224]-520

T.Y.B.Com.

356 (C) : BUSINESS LAW AND PRACTICES - III

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) भारतातील जीएसटी मॉडेलमधील संरचनेची संख्या आहे.
(4, 6, 7, 3)
- ii) आयजीएसटी मधील आय चे विस्तारित आहे.
(अंतर्गत, एकात्मिक, इंट्रा, आयटम)
- iii) कलम 65 नुसार आयुक्त लेखापरिक्षणाचा कालावधी ने वाढवू शकतात.
(15 दिवस, 1 महिना, 2 महिने, 3 महिने)
- iv) द्वारे विशेष ऑडिट केले जाते.
(सीजीएसटी अधिकारी, एसजीएसटी अधिकारी, सनदी लेखापाल, अधिकारी)
- v) जीएफए चे विस्तारित आहे.
(जनरल फ्री अलाउन्स, ग्लोबल फ्री अलाउन्स, गीफ्ट फ्री अलाउन्स, जनरल फ्लो अलाउन्स)
- vi) सीमाशुल्क हे साधन आहे.
(चलनविषयक धोरण, व्यापारी धोरण, महसूल धोरण, वित्तीय धोरण)

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट अ

गट ब

- i) उत्पादन शुल्क
- ii) कार्पोरेट कर
- iii) आयजीएसटी
- iv) जीएसटी लागू
- v) उत्पन्न कर

- अ) अप्रत्यक्ष कर
- ब) कंपनीचे उत्पन्न
- क) 40 लाखांपेक्षा जास्त उलाढालीवर
- ड) देशांतर्गत
- इ) प्रत्यक्ष कर

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) बंदरावरील माल
- ब) जीएसटी अंतर्गत सूट
- क) जीएसटीचे प्रशासन
- ड) जहाजाची पावती

प्र.3) अ) आयात माल बाबतच्या मंजूरीसाठीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

[8]

ब) मालाच्या मूल्यांकनाचा उद्देश स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) जीएसटीची नोंदणी प्रक्रिया स्पष्ट करा.

[8]

ब) जीएसटी अंतर्गत ठेवले जाणारे हिशेब किंवा लेखापुस्तके स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1362

[Total No. of Pages : 4

[6224]-521

T.Y.B.Com.

**356 D : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT-III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) Training is ——— process.
 - a) Short Term
 - b) Long Term
 - c) Medium Term
 - d) Production
- ii) ——— is element of decision making.
 - a) General Body
 - b) Co-operative Management
 - c) Investors
 - d) Government
- iii) Executive body of Co-operative Society is a ——— .
 - a) Members
 - b) Stakeholders
 - c) Government
 - d) Board of Directors
- iv) ——— is the function of HR management.
 - a) Training
 - b) Sales
 - c) Stores
 - d) None of these
- v) The structure of Co-operative Management is of ——— type.
 - a) Federal
 - b) Centralized
 - c) Decentralized
 - d) Autocratic
- vi) ——— is not a training constitute of Co-operative Management.
 - a) YASHADA
 - b) Dhananjay Rao Gadgil
 - c) VAMNI COM
 - d) Sahakar Bharati

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Group A

- i) Human Resource
- ii) Co-operative Management
- iii) VAMNI COM
- iv) Planning
- v) Training Development

Group B

- a) Co-operative Training Institute
- b) Basic Function of Co-operative Management
- c) Maximum utilisation
- d) HRM Function
- e) Management Principles

Q2) Write short notes on (Any two) : [10]

- a) Appraisal an evaluation HRM
- b) Elements of HRM
- c) Evaluation of Co-operative Management
- d) Ethics of Co-operative Management

Q3) a) State the Human Relationship in Co-operative. [8]

b) State the Co-operative philosophy in HRD. [7]

Q4) a) State the training and managerial development in HRM. [8]

b) State the objectives of Co-operative Management. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1362

[6224]-521

T.Y.B.Com.

356 D : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT-III

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) प्रशिक्षण ही प्रक्रिया आहे.
अ) अल्पकालीन ब) दीर्घकालीन
क) मध्यम मुदत ड) उत्पादन
- ii) हा निर्णय घेण्याचा घटक आहे.
अ) जनरल बॉडी ब) सहकारी व्यवस्थापन
क) गुंतवणूकदार ड) सरकार
- iii) सहकारी संस्थेची कार्यकारी संस्था आहे.
अ) सदस्य ब) भागधारक
क) सरकार ड) संचालक मंडळ
- iv) हे मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे कार्य आहे.
अ) प्रशिक्षण ब) विक्री
क) स्टोअर्स ड) यापैकी काहीही नाही
- v) सहकारी व्यवस्थापनाची रचना प्रकारची आहे.
अ) फेडरल ब) केंद्रीकृत
क) विकेंद्रित ड) हुकुमशाही
- vi) ही सहकारी व्यवस्थापनाची प्रशिक्षण संस्था नाही.
अ) यशदा ब) धनंजय राव गाडगीळ
क) VAMNI COM ड) सहकार भरती

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

i) मानव संसाधन

अ) सहकारी प्रशिक्षण संस्था

ii) सहकारी व्यवस्थापन

ब) सहकारी व्यवस्थापनाचे मूलभूत कार्य

iii) VAMNI COM

क) जास्तीत जास्त वापर

iv) नियोजन

ड) HRM कार्य

v) प्रशिक्षण विकास

इ) व्यवस्थापन तत्वे

प्र.2) टिपा लिहा. (चार पैकी कोणत्याही दोन)

[10]

अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे मूल्यांकन आणि मूल्यमापन

ब) HRM चे घटक

क) सहकारी व्यवस्थापनाचे मूल्यमापन

ड) सहकारी व्यवस्थापनातील नैतिकता

प्र.3) अ) सहकारातील मानवी संबंध सांगा.

[8]

ब) मनुष्यबळ विकासातील सहकारी तत्त्वज्ञानाचे वर्णन करा.

[7]

प्र.4) अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन मध्ये प्रशिक्षण आणि व्यवस्थापकीय विकास सांगा.

[8]

ब) सहकारी व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे सांगा.

[7]

Total No. of Questions: 4]

SEAT No. :

PB1981

[6224]-522

[Total No. of Pages :3

T.Y.B.Com.

356(E): COST & WORKS ACCOUNTING-III

Techniques of Cost Accounting

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester-V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any 5 out of 6) [5×1=5]

- a) The break-even point is the point at which total cost and total revenue are _____,
 - i) Different
 - ii) equal
 - iii) exceeding
 - iv) preceding
- b) A _____ is an estimation of the cash inflows and outflows for a business or individual for a specific period of time.
 - i) cash budget
 - ii) sales budget
 - iii) production budget
 - iv) Flexible budget
- c) _____ is the additional cost incurred when producing one more unit of a products
 - i) Marginal costing
 - ii) process costing
 - iii) contract costing
 - iv) job costing
- d) _____ comparison means a comparison of two or more similar business units
 - i) Uniform costing
 - ii) Decision making
 - iii) Inter-firm
 - iv) Income
- e) Full form of MIS _____
 - i) Management Information System
 - ii) Making Information System
 - iii) Master Information System
 - iv) Most Information System

P.T.O.

- f) Marginal costing is also known as _____
- i) Variable costing
 - ii) process costing
 - iii) contract costing
 - iv) job costing

B) Match the following: [5×1=5]

a) Fixed cost	i) expense that changes with the production or sales
b) Margin of safety	ii) Sales minus Variable Cost
c) Flexible Budget	iii) Actual sales minus break even sales
d) Variable cost	iv) expenses that remain the same
e) Contribution	v) adjusts for changes in the level of activity

Q2) Attempt Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Terms used in Marginal Costing
- b) Types of Budgets
- c) Importance of Inter firm comparison
- d) Advantages of Budgetary Control

Q3) a) Bajaj Industries Provides the following cost data [8]

Particulars	Rs.
Sales	1,50,000
Marginal Cost	1,20,000
Fixed overheads	20,000
Gross profit	60,000
Net profit	40,000

Calculate

- i) P/V Ratio
- ii) BEP (Sales)
- iii) Net Profit when sales are 4,00,000
- iv) Sales required to earn a profit of 80,000

- b) What is 'Management Information System'? State the important Features of Management Information System. [7]

- Q4)** a) The Statement given below provides Flexible budget at 60% capacity of Fine Corporation Ltd. Prepare a tabulated statement giving the budget figures at 75% capacity and 90% capacity. Make your own classification of expenses between Fixed, Variable and semivariable expenses. [8]

Particulars	60% capacity
Prime Cost materials	1,60,000
Depreciation	60,000
Productive Wages	40,000
Rent	12,000
Indirect Materials	48,000
Insurance of machinery	12,000
Indirect Labour	40,000
Electric Power (40% Fixed)	8,000
Repairs and Maintenance (60% Fixed)	20,000

- b) Explain the term uniform costing. State the advantages & limitations of Uniform Costing. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1363

[Total No. of Pages : 3

[6224]-523

T.Y.B.Com.

**356-F: BUSINESS STATISTICS-III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester-V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of statistical table and calculator is allowed.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any five) [5]

- i) P-chart is _____ types control chart.
- ii) C-chart is used to control number of _____.
- iii) In game theory maximin # _____, then there does not exist saddle point.
- iv) In replacement problem, maintenance cost is always _____.
- v) Electric fluctation is belonging to _____ causes
- vi) We use _____ criteria to average the elements of payoff of corresponding strategy.

b) State whether each of the following statement is true or false (any five)[5]

- i) If the value of the game is greater then zero then game is called as fair game.
- ii) P-chart is used to control proportion of defectives.
- iii) Control charts are applying on continuous production process.
- iv) In replacement problem we can use value of money which remain the same during the period.
- v) If quantity is hand is equal to demand then there does not exists opportunity loss.
- vi) In two person zero-sum game. value of the game is always non-negative.

P.T.O.

Q2) Attempt any two of the following:

[5 each]

- a) Solve the following game:

		Player B		
		B ₁	B ₂	B ₃
Player A	A ₁	3	8	-4
	A ₂	10	11	13
	A ₃	12	14	8

- b) Explain the construction of P charts for number of defectives.
 c) State and explain dominance principle in game theory.
 d) The number of defects in 10 different carpets are as follows:

1, 0, 2, 3, 1, 2, 1, 3, 0, 0.

Construct C-chart. Comment.

- Q3)** a) The maintenance cost and resale value per year of a machine whose purchase price is Rs. 15,000 is given below. **[8]**

Year	1	2	3	4	5	6	7	8
Maintenance cost (Rs.)	600	800	1,050	1,400	2,100	3,500	5,000	6,800
Resale value (Rs.)	12,000	9,500	7,500	5,700	4,200	3,900	2,900	2,000

When should be machine replaced?

- b) Write pay-off matrix for the given situation. The demand for cake in the bakery shop may be 25, 26, 27 and 28 with respective probabilities 0.1, 0.3, 0.5 and 0.1. making cost and selling price of one cake is Rs. 8 and Rs. 10 respectively. Balance cake is treated as waste. How much cake should be make using EOL criteria? **[7]**

- Q4) a)** The Following data on the basis of fuses sample of 5 being taken every hour:

Sample No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Mean	69.4	63.4	57	64	57.4	82	85	33.4	46	112.4	93.6	95.6
Range	45	48	62	48	36	81	78	42	69	84	48	75

$$(n = 5, A_2 = 0.577, D_3 = 0, D_4 = 2.115)$$

Draw control charts for mean and range. Also comment on whether the process is under control? [8]

- b) From the following pay-off table (of profit) determine optimal strategy using maximin, maxi max, La Place and Hurwicz criterion. (Take $\alpha=0.8$) [7]

Demand \rightarrow	A_1	A_2	A_3	A_4
Stock \downarrow				
S_1	14	9	10	5
S_2	11	10	8	7
S_3	9	10	10	11

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1364

[Total No. of Pages : 4

[6224]-524

T.Y.B.Com.

356 (G) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (any 5)

[5]

- i) Forces affecting organizational behaviour are _____
 - a) People
 - b) Environment
 - c) People and environment
- ii) In present context, challenges for organizational behaviour are _____
 - a) Globalization
 - b) Employee expectation
 - c) All of the above
- iii) Organizations create _____ to standardize employee behaviour.
 - a) formal regulations
 - b) Values
 - c) Terms
- iv) Shiv Nadar belonged to _____ state.
 - a) Maharashtra
 - b) Tamilnadu
 - c) Andhra Pradesh

P.T.O.

- v) The extent to which group members are attracted to their group is known as _____
 - a) Entitativity
 - b) Inter- connectedness
 - c) Cohesiveness
- vi) Organizational behaviour is _____
 - a) a Science
 - b) an Art
 - c) a Science and an Art

B) Match the following: [5]

Group A	Group B
i) Organizational Behaviour Objective	a) Nykaa
ii) Requisite of individual behaviour	b) Complicated work
iii) Falguni Nayar	c) Resolving Conflict
iv) Baba Kalyani	d) Reward System
v) Group Task	e) Bharat Forge

Q2) Write Short Notes (Attempt Any Two) : [10]

- a) Scope of organizational behaviour for entrepreneurship.
- b) Emotional Intelligence.
- c) Kiran Mazumdar Shaw.
- d) Functions of group dynamics in entrepreneurship.

Q3) a) What is organizational behaviour. Explain organizational and individual competencies. [8]

b) Explain role of personality. [7]

Q4) a) Explain the autobiography of Falguni Nayar. [8]

b) Explain types of group dynamics. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1364

[6224]-524

T.Y.B.Com.

356 (G) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) संघटनात्मक वर्तनावर परिणाम करणारी शक्ती
अ) लोक
ब) पर्यावरण
क) लोक आणि पर्यावरण
- ii) सध्याच्या संदर्भात, संघटनात्मक वर्तनासाठी आव्हाने आहेत.
अ) जागतिकीकरण
ब) कर्मचाऱ्यांची अपेक्षा
क) वरील सर्व
- iii) कर्मचाऱ्यांचे वर्तन प्रमाणित करण्यासाठी संस्था निर्माण करतात.
अ) औपचारिक नियम
ब) मूल्ये
क) अटी
- iv) शिव नाडर हे राज्याचे आहेत.
अ) महाराष्ट्र
ब) तामिळनाडू
क) आंध्र प्रदेश

- v) गटातील सदस्य त्यांच्या गटाकडे किती प्रमाणात आकर्षित होतात ते म्हणून ओळखले जाते.
 अ) अस्तित्व
 ब) परस्पर संबंध
 क) एकसंघता
- vi) संस्थात्मक वर्तन आहे.
 अ) एक विज्ञान
 ब) एक कला
 क) एक विज्ञान आणि एक कला

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट अ	गट ब
i) संस्थात्मक वर्तन उद्दिष्ट	अ) नायका
ii) वैयक्तिक वर्तनाची आवश्यकता	ब) किचकट काम
iii) फाल्गुनी नायर	क) संघर्ष सोडवणे
iv) बाबा कल्याणी	ड) बक्षीस प्रणाली
v) गट कार्य	इ) भारत फोर्ज

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) उद्योजकतेसाठी संस्थात्मक वर्तनाची व्याप्ती.
 ब) भावनिक बुद्धिमत्ता.
 क) किरण मुझुमदार शॉ.
 ड) उद्योजकतेतील गट गतिशीलतेची कार्ये.

प्र.3) अ) संघटनात्मक वर्तन म्हणजे काय? संस्थात्मक आणि वैयक्तिक क्षमता स्पष्ट करा.

[8]

ब) व्यक्तिमत्त्वाची भूमिका स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) फाल्गुनी नायर यांचे आत्मचरित्र स्पष्ट करा.

[8]

ब) समूह गतिशीलतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1365

[Total No. of Pages : 4

[6224]-525

T.Y.B.Com.

356 (H) : MARKETING MANAGEMENT-III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper-III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) Consumers are educated about goods and services by ——— .
 - a) Market
 - b) Distribution
 - c) Advertising
 - d) Salesmanship
- ii) The motivation that leads consumers to purchase goods and services is called ——— .
 - a) Sales Motivation
 - b) Consumption Motivation
 - c) Purchase Motivation
 - d) Product Motivation
- iii) ——— it appeals to customers with focus.
 - a) Customer oriented appeal
 - b) Use oriented appeal
 - c) Product comparison appeal
 - d) Production oriented appeal
- iv) An advertisement that stands the true test of reality in the eyes of consumers is ——— .
 - a) Unethical
 - b) Forgery
 - c) Online
 - d) Ethical
- v) A calculated percentage of how familiar the customer base is with your brand or product organization is ——— .
 - a) Brand Promise
 - b) Brand Name
 - c) Brand Identity
 - d) Brand Awareness

P.T.O.

vi) A particular type of picture or image created by a manufacturing company to identify goods and services is called ——— .

- a) Trademark
- b) Logo
- c) Slogan
- d) Graphics

B) Match the following. [5]

Group A

- i) Advertising
- ii) Newspapers
- iii) Advertising Message
- iv) Advertising Expenditure
- v) Product Line Extension

Group B

- a) New Goods of Uniform Brand
- b) Important Factor in Distribution Cost
- c) Information Conveyed by Advertisement
- d) Print Media
- e) Promotion of Goods and Services

Q2) Write short notes on (Any 2) : [10]

- a) E-Advertising
- b) Concept of advertising appeal
- c) Ethics in Advertising
- d) Advertising and Branding

Q3) a) What is Advertisement? Explain the various functions of advertisement. [8]

b) Explain the importance of various appeals in advertisement. [7]

Q4) a) Explain the concept of truth in advertisement in detail. [8]

b) What is Branding? Explain the types of branding. [7]

PB1365

T.Y.B.Com.

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper-III)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

[5]

- i) द्वारे ग्राहकांना वस्तू व सेवेविषयी शिक्षण दिले जाते.
- अ) बाजारपेठ ब) वितरण
- क) जाहिगात ड) विक्रयकला
- ii) ज्या प्रेरणेमुळे ग्राहक वस्तू व सेवा खरेदी करण्यास प्रवृत्त होतात त्याला असे म्हणतात.
- अ) विक्री प्रेरणा ब) उपभोग प्रेरणा
- क) खरेदी प्रेरणा ड) वस्तू प्रेरणा
- iii) यामध्ये ग्राहकांवर लक्ष केंद्रित करुन आवाहन केले जाते.
- अ) ग्राहकाभिमुख आवाहन ब) उपयुक्तता आवाहन
- क) वस्तू तुलना आवाहन ड) उत्पादनविषयक आवाहन
- iv) ग्राहकांच्या दृष्टीने वास्तव खऱ्या कसोटीला उमटणारी जाहिगात असते.
- अ) अनैतिक ब) बनावट
- क) ऑनलाईन ड) नैतिक
- v) ग्राहकवर्ग आपल्या ब्रँडविषयी किंवा उत्पादन संस्थेविषयी कितपत परिचित आहे याची काढलेली टक्केवारी म्हणजे होय.
- अ) ब्रँड वचन ब) ब्रँड नाव
- क) ब्रँड ओळख ड) ब्रँड जागरुकता

vi) वस्तू व सेवा ओळखण्यासाठी उत्पादन कंपनी एक विशिष्ट प्रकारचे चित्र किंवा प्रतिमा तयार करते त्यालाच असे म्हणतात.

अ) ट्रेडमार्क

ब) लोगो

क) घोषवाक्य

ड) ग्राफिक्स

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

गट-अ

गट-ब

i) जाहिरात

अ) एकसमान ब्रँडच्या नवीन वस्तू

ii) वर्तमानपत्रे

ब) वितरण खर्चातील महत्वाचा घटक

iii) जाहिरात संदेश

क) जाहिरातीद्वारे देण्यात येणारी माहिती

iv) जाहिरात खर्च

ड) छापील माध्यम

v) वस्तुपेक्षा विस्तार

इ) वस्तू व सेवांची प्रसिध्दी

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) ई-जाहिरात

ब) जाहिरात आवाहन संकल्पना

क) जाहिरातीमधील नैतिकता

ड) जाहिरात व चिन्हांकन

प्र.3) अ) जाहिरात म्हणजे काय? जाहिरातीची विविध कार्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) जाहिरातीमधील विविध आवाहानांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) जाहिरातीमधील सत्यता ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) चिन्हांकन म्हणजे काय? चिन्हांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1366

[Total No. of Pages : 4

[6224]-526

T.Y.B.Com.

**356-I: AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS-III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper-II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) The SEZ act in India was passed in ——— .
(2005, 2007, 2009, 2010)
- ii) The informal sector loans incorporate is ——— .
(SBI, Money lenders, NABARD, Commercial banks)
- iii) The apex cooperative credit institute works at ——— .
(Village, District, Tehsil, State)
- iv) The agricultural credit is mainly needed for ——— .
(Crop Cultivation, Farm Mechanization, Purchasing Farm, adoption new technologies)
- v) The ——— sector is very importance for provision of food.
(Industry, Banking, Insurance, Agriculture)
- vi) The ——— is the formal source of agricultural credit.
(Friends, Money lenders, Commercial Banks, Relatives)

P.T.O.

B) Match the following: [5]

i) Industrial development	a) Credit Society at village level
ii) Primary credit Institution of Agriculture	b) Agricultural Development
iii) Liberalization	c) SEZ
iv) Increase the export in economy	d) New Industrial Policy
v) Provision of food	e) Industrial Policy

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) : [10]

- a) Cooperative Credit Organizations
- b) Foreign Direct Investment
- c) Importance of Agricultural Credit
- d) Feature of rural economy

Q3) a) Describe the challenges before the agriculture credit. [8]

b) Explain the types of Agricultural credit. [7]

Q4) a) Explain the interdependence of Agriculture and Industry. [8]

b) Explain the feature of rural economy. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1366

[6224]-526

T.Y.B.Com.

356-I: AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS-III

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper-II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) भारतामध्ये सेझ चा कायदा यावर्षी संमत करण्यात आला.
(2005, 2007, 2009, 2010)
- ii) हा पत पुरवठ्याचा अनौपचारिक स्रोत आहे.
(स्टेट बँक ऑफ इंडिया, सावकार, नाबार्ड, व्यापारी बँका)
- iii) शिखर सहकारी संस्था या स्तरावर कार्य करते.
(खेडे, जिल्हा, तालुका, राज्य)
- iv) कृषी पतपुरवठ्याची प्रामुख्याने साठी आवश्यकता असते.
(पिक मशागत, शेती आधुनिकीकरण, शेती खरेदी, नवीन तंत्रज्ञानाचा अवलंब)
- v) हे क्षेत्र अन्न धान्याची तरतुद करण्यासाठी महत्वाचे असते.
(उद्योग, बँकिंग, विमा, कृषी)
- vi) हा कृषी पत पुरवठ्याचा औपचारिक स्रोत आहे.
(मित्र, सावकार, व्यापारी बँका, नातेवाईक)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

i) औद्योगिक विकास

अ) खेडे पातळीवरील पतपुरवठा संस्था

ii) प्राथमिक कृषी पत पुरवठा संस्था

ब) कृषी विकास

iii) उदारीकरण

क) सेझ

iv) निर्यात वाढ

ड) नवीन औद्योगिक धोरण

v) अन्न धान्याची तरतुद

इ) औद्योगिक धोरण

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) सहकारी पत पुरवठा संस्था

ब) विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणूक

क) कृषी पत पुरवठ्याचे महत्व

ड) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये

प्र.3) अ) कृषी पतपुरवठ्यासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

[8]

ब) कृषी पत पुरवठ्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) कृषी व उद्योगांचे परस्परावलंबीत्व स्पष्ट करा.

[8]

ब) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PB1367

[6224]-527

T.Y.B.Com.

**356-J: DEFENCE BUDGETING,
FINANCE & MANAGEMENT-III
(Special Paper-III)
(2019 Pattern) (Semester-V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following:

[5×2=10]

- a) What is public good?
- b) Define micro economics.
- c) What is a financial advisor?
- d) State the defence budget structure.
- e) Define defence five year plan.
- f) State the role of the Chief of the Defence Staff (CDS)

P.T.O.

Q2) Attempt any four of the following:

[4×5=20]

- a) Ministry of finance
- b) Union budget
- c) International Telecommunication Union (ITU)
- d) Auditor general
- e) Financial advisor

Q3) Attempt any four of the following:

[4×5=20]

- a) Explain about Indian National Space Promotion.
- b) Explain principles of the financial system.
- c) Explain formulation of Defence five year plan.
- d) Explain parliamentary control of the Defence budget.
- e) What are the new projects that India is now working on Defence?

Q4) Attempt any two of the following:

[2×10=20]

- a) Write in detail the defence account department.
- b) Explain in detail the structure of a five year defence plan.
- c) Where do you see yourself in the next 10 years in Defence?

Total No. of Questions : 4]

PB1367

[6224]-527

T.Y.B.Com.

**356-J: DEFENCE BUDGETING,
FINANCE & MANAGEMENT-III**

(Special Paper-III)

(2019 Pattern) (Semester-V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) पब्लिक गुड म्हणजे काय?
- ब) मायक्रो इकोनॉमिक्स व्याख्या द्या.
- क) फायनान्शियल ॲडव्हायझर म्हणजे काय?
- ड) संरक्षण अर्थसंकल्प आराखडा सांगा.
- इ) संरक्षण पंचवार्षिक योजना व्याख्या द्या.
- फ) चीफ ऑफ द डिफेन्स स्टाफ (CDS) ची भूमिका सांगा.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) अर्थ मंत्रालय
- ब) सर्वसाधारण अर्थसंकल्प
- क) आंतरराष्ट्रीय दूरसंचार संघ (ITU)
- ड) ऑडिटर जनरल
- इ) फायनान्शियल अँडव्हायझर

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) इंडियन नॅशनल स्पेस प्रमोशन बद्दल स्पष्टीकरण द्या.
- ब) फायनान्शियल सिस्टीमची मुलतत्वे स्पष्ट करा.
- क) संरक्षण पंचवार्षिक योजनेची निर्मिती स्पष्ट करा.
- ड) संरक्षण अर्थसंकल्पावरील लोकसभेचे नियंत्रण स्पष्ट करा.
- इ) भारताचे सध्या संरक्षणावर कार्यरत असलेले नवीन प्रोजेक्ट कोणते?

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) डिफेन्स अकाउंट डिपार्टमेंट सविस्तर लिहा.
- ब) संरक्षण पंचवार्षिक योजनेचा आराखडा सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) पुढील 10 वर्षात तुम्ही स्वतःला संरक्षण क्षेत्रात कुठे पाहता?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1368

[Total No. of Pages : 4

[6224]-528

T.Y.B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM-III

356(K): Insurance

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper-III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5) [5]

- i) The measures aimed at avoiding, eliminating or reducing the chances of loss production is covered by ——— .
 - a) Risk Control
 - b) Risk Avoidance
 - c) Risk Financing
- ii) ——— is the extra payment done for administrative and capital cost.
 - a) Premium
 - b) Premium Loading
 - c) Interest
- iii) IRDA Act passed in the year ——— .
 - a) 1972
 - b) 1999
 - c) 2000
- iv) In insurance industry till August 2000 has only two nationalised players, LIC and ——— .
 - a) GIC
 - b) IRDA
 - c) SBI

P.T.O.

- v) Presently there are how many Insurance Ombudsman's offices in India?
- 19
 - 17
 - 14
- vi) ——— Committee suggested the re-opening up of insurance sector to private players.
- K.N. Malhotra
 - R.N. Malhotra
 - Narshimham

B) Match the following. [5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Nationalization of Insurance sector	a) Organisation structure of GIC
ii) Insurance (amendment) Act, 2001	b) A bank
iii) Four Tier	c) 1956
iv) Provide security	d) Cooperative societies to carry on insurance business
v) CIL	e) Main purpose of insurance
	f) Constructive Total Loss

Q2) Write short notes on (Any 2) : [10]

- Risk Management
- Guaranteed issue insurance
- Third Party Administrators
- FDP in insurance sector

Q3) a) What are the Principles of underwriting of insurance? [8]

b) What are the different techniques of transfer of insurance policy. [7]

Q4) a) What are the difference between Life and Non-life insurance? [8]

b) What are the challenges and future of Insurance business in India? [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1368

[6224]-528

T.Y.B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM-III

356(K): Insurance

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper-III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) तोटा उत्पादनाची शक्यता टाळणे, काढून टाकणे किंवा कमी करणे हे उपाय मध्ये समाविष्ट आहेत.
अ) जोखीम नियंत्रण
ब) जोखीम टाळणे
क) जोखीम वित्तपुरवठा
- ii) हे प्रशासकीय आणि भांडवली खर्चासाठी केलेले अतिरिक्त देणे होय.
अ) विमा हप्ता
ब) विमा हप्त्याचे ओझे
क) व्याज
- iii) IRDA कायदा वर्षात मंजूर झाला.
अ) 1972
ब) 1999
क) 2000
- iv) विमा उद्योगात ऑगस्ट 2000 पर्यंत एलआयसी आणि फक्त दोन राष्ट्रीयकृत व्यवसाय होते.
अ) जीआयसी
ब) आयआरडीए
क) एसबीआय

- v) सध्या भारतात विमा लोकपालची किती कार्यालये आहेत?
- अ) 19
ब) 17
क) 14
- vi) समितीने विमा क्षेत्रात खाजगी कंपनीना पुन्हा विमा व्यवसाय सुरु करण्याची सूचना केली.
- अ) के.एन.मल्होत्रा
ब) आर.एन. मल्होत्रा
क) नरसिंघम

ब) जोड्या जुळवा. [5]

गट 'अ'	गट 'ब'
i) विमा क्षेत्राचे राष्ट्रीयीकरण	अ) GIC ची संघटनात्मक संरचना
ii) विमा (सुधारणा) अधिनियम, 2001	ब) बँक
iii) चार स्तर	क) 1956
iv) सुरक्षा प्रदान करणे	ड) विमा व्यवसाय सुरु ठेवण्यासाठी सहकारी संस्था
v) सीआयएल (CIL)	इ) विम्याचा मुख्य उद्देश
	फ) रचनात्मक एकूण नुकसान

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) जोखीम व्यवस्थापन
ब) हमी जारी विमा
क) तृतीय पक्ष प्रशासक
ड) विमा क्षेत्रातील परकीय गुंतवणूक

प्र.3) अ) विम्याच्या जोखीम स्वीकारण्याची तत्त्वे काय आहेत? [8]

ब) विमा हस्तांतरित करण्याची विविध तंत्रे काय आहेत? [7]

प्र.4) अ) जीवन आणि सामान्य विम्यामध्ये काय फरक आहे? [8]

ब) भारतातील विमा व्यवसायाची आव्हाने आणि भविष्य काय आहेत? [7]

Total No. of Questions: 4]

SEAT No. :

PB1369

[6224]-529

[Total No. of Pages :2

T.Y.B.Com.

SOFTWARE ENGINEERING

**356-L: Computer Programming and Application-III
(CBCS 2019 Pattern) (Semester-V) (Special Paper-III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5×1=5]

- a) _____ is a systematic and disciplined approach to software development that aims to create high-quality, reliable, and maintainable software.
 - i) Software engineering
 - ii) Prototyping
 - iii) Concepts
 - iv) Modelling
- b) _____ is the process of defining the architecture, interfaces, and data for a system that satisfies specific requirements.
 - i) System development
 - ii) System design
 - iii) System manufacturing
 - iv) System control
- c) _____ method seeks information from the person in written and prescribed format.
 - i) Call Interview
 - ii) Enquiry
 - iii) Questionnaires
 - iv) Communication
- d) The _____ is a classical model used in system development life cycle to create a system with a linear and sequential approach.
 - i) Waterfall model
 - ii) RAD model
 - iii) RUP model
 - iv) Spiral model
- e) McCall's factor model classifies all software requirements into _____ software quality factors.
 - i) 5
 - ii) 6
 - iii) 10
 - iv) 11

P.T.O.

B) Match the following: [5×1=5]

a) Prototyping Model	i) Evaluate feasibility of system
b) Throwaway prototyping	ii) Spiral software development Methodologies
c) Software Quality Attributes	iii) Prototype is built
d) Feasibility Study	iv) Correctness
e) Rational Unified Process	v) Rapid Prototyping

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Types of System
- b) Qualities of System Analyst
- c) System Requirement Specification
- d) System Concepts

Q3) a) Define System Analysis. Explain in detail Role of System Analyst. [8]

- b) What is Software Engineering? What is the need for software Engineering? [7]

Q4) a) Explain in detail System Development Life Cycle. [8]

- b) What is Feasibility Study? Explain Types of Feasibility Study in detail. [7]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PB-1370

[Total No. of Pages : 2

[6224]-530

T.Y.B.Com.

COMPUTER APPLICATIONS

355 Voc (A) : Computer Applications - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks

[5]

- i) _____ is the built-in function in python.
 - a) print()
 - b) printf()
 - c) val()
 - d) scanf()
- ii) Python language was developed in _____ year.
 - a) 1989
 - b) 1991
 - c) 1986
 - d) 1999
- iii) A block of code is designed using _____.
 - a) Key
 - b) Brackets
 - c) Indentation
 - d) Variables
- iv) _____ is the extension of python program.
 - a) .python
 - b) .py
 - c) .pth
 - d) .p
- v) Single line comment is given by _____ character in Python.
 - a) &
 - b) //
 - c) #
 - d) %

P.T.O.

- b) State whether the following statement is True or False: [5]
- i) Python is open source programming language.
 - ii) *Tuple* data type in python is denoted by symbol [].
 - iii) += is called assignment operator in python.
 - iv) Python comment starts with symbol '//'.
 - v) Python is developed using C language.

Q2) Answer the following (Any 4). [20]

- a) Explain *while* loop with syntax and example.
- b) Write a python program for addition of two numbers.
- c) Explain five characteristics of python.
- d) Write a python program to display whether the given number is positive or negative.
- e) Explain the data types in python.

Q3) Answer the following (Any 2) [20]

- a) Explain *break and pass* statements in python with syntax and example.
- b) Explain application of python in detail.
- c) Explain in detail any five operators in python.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1371

[Total No. of Pages : 2

[6224]-531

T.Y.B.com.

SALES MANAGEMENT

**355B Voc: Advertising, sales promotion & sales management -I
(Semester-V) (CBCS) (2019 Pattern) (Paper V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks

[5]

- 1) Marketing and _____ Are closely related.
 - a) product knowledge
 - b) Sales Management
 - c) MBA Degree
 - d) Communication
- 2) Effective sales planning is the prime responsibility of _____.
 - a) CEO
 - b) Cost Manager
 - c) Sales Manager
 - d) Marketing manager
- 3) Most organisations used their sales force to reach _____.
 - a) Customers
 - b) Traders
 - c) competitors
 - d) sales
- 4) Following is the not part of sales management.
 - a) Task Allocation
 - b) Motivation
 - c) Performance appraisal
 - d) CPM
- 5) It is basic objectives of sales management.
 - a) To Capture market
 - b) Advertise
 - c) communicate
 - d) Finance

P.T.O.

B) Match the pairs

[5]

a) Process of organisation of sales efforts	1) Source of recruitment
b) Advertisement in newspaper	2) setting objectives
c) Sales Planning	3) motivation
d) Written test	4) sales management
e) Fair pay packet	5) Selection process

Q2) Write short note on (any 2)

[10]

- a) Importance of sales planning
- b) External sources of recruitment
- c) Methods of motivation to sales persons
- d) Challenges before sales manger

Q3) Answer the following (any 4)

[20]

- a) Internal Sources of recruitment
- b) Scope of Sales Management
- c) Sales Control
- d) Process of Sales planning
- e) Selection of salespersons
- f) Methods of sales training

Q4) Answer the following (any 1)

[10]

- a) What do you mean by Sales Management? Explain Need and importance of sales management.
- b) What do you mean by Training? Write detail note on training of salespersons.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1372

[Total No. of Pages : 2

[6224]-532

T.Y. B.Com. (Vocational)

355 C : CUSTOMS DUTY

Tax Procedure & Practices

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct answers (Any Five) [5]

- i) Social welfare surcharge is levied at the rate of _____.
 - a) 10% of basic custom duty
 - b) 10% of assessable value
 - c) 10% of assessable value + basic custom duty
 - d) 10% of basic custom duty + additional custom duty
- ii) Any goods, the import or export of which is subject to any prohibition under the customs act or any other law for the time being in force, is known as _____.
 - a) Ineligible goods
 - b) Prohibited goods
 - c) Restricted goods
 - d) All of the above
- iii) As per customs Act, 1962, conveyance includes _____.
 - a) Vessel
 - b) Aircraft
 - c) Vehicle including railway vehicle
 - d) All of the above
- iv) In case of import of goods, taxable event occurs when _____.
 - a) Goods crosses the territorial water
 - b) Goods have been dispatched by the supplier
 - c) Goods become the part of land mass of India
 - d) Goods crosses the customs barrier

P.T.O.

- v) The relevant date for duty payable on pilfered goods is the date of _____.
 - a) Filing of bill of entry
 - b) Order of clearance
 - c) Granting entry inward
 - d) Filing of import general manifest or report
- vi) The term "produced" includes _____.
 - a) Manufactured
 - b) Grown
 - c) Mined
 - d) All of the above

B) State whether the following statement is True or False [5]

- i) Customs station means any customs port, customs airport or land.
- ii) Export means bringing into India from a place outside India.
- iii) In case of imported goods, transaction value also includes commission and brokerage.
- iv) Export means bringing into India from a place outside India.
- v) Territorial water of India extends up to 15 nautical miles into the sea from the appropriate base line.

Q2) Write short notes (Any two) [10]

- a) Anti-Dumping Duty
- b) Transaction Value
- c) Indian territorial water V/s Indian customs water
- d) Disposal of prohibited goods

Q3) Answer the following questions (Any four) [20]

- a) Define foreign-going vessels or aircraft.
- b) Define person-in-charge.
- c) Define dutiable goods and imported goods.
- d) What is Safeguard duty?
- e) What are the different provisions regulating baggage?
- f) Define goods under custom law.

Q4) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the import and the export procedure under customs.
- b) What are the different types of Customs Duties in India?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PB-1373

[Total No. of Pages : 2

[6224]-533

T.Y. B.Com.

**356 Voc (A): COMPUTER APPLICATIONS-II
(Semester-V) (CBCS) (2019 Pattern)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) All questions are compulsory*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks [5]

- 1) The _____ translates internet domain and host names to IP address.
 - a) Domain Name System
 - b) Network Time Protocol
 - c) Internet Relay Chat
 - d) Routing Information Protocol
- 2) _____ is the planning and creation of websites.
 - a) Web Format
 - b) Web Design
 - c) Web Plan
 - d) Web Layout
- 3) A piece of icon or image on a web page associated with another web page is called _____.
 - a) Plugin
 - b) URL
 - c) Hyperlink
 - d) Extension
- 4) _____ is not an example of social media website.
 - a) Facebook
 - b) Instagram
 - c) LinkedIn
 - d) Olx
- 5) _____ describes an infrastructure that enables a web based system or application to achieve its business objectives.
 - a) Web content model
 - b) WebApp architecture
 - c) Web Design Pyramid
 - d) Web authoring tools

P.T.O.

B) State whether the statement is True or False. [5]

- 1) A single host name may correspond to many IP addresses.
- 2) A website layout is the arrangement of all visual elements on a webpage.
- 3) Altavista is an example of search engine.
- 4) Web browser can show only image files.
- 5) Web design software enables users to create and edit the front-end visualization of web pages or website prototypes.

Q2) Attempt any FOUR of the following: [20]

- 1) Write note on Search Engine.
- 2) Explain web content design.
- 3) What is Web Browser? Give any two examples of Web Browser.
- 4) Write note on Website planning.
- 5) Explain any two factors influencing Website Design.

Q3) Attempt any TWO of the following: [20]

- 1) Explain any two types of Websites.
- 2) What is Web application Architecture? Explain its components.
- 3) Explain:
 - i) Site Navigation
 - ii) Site Design

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1374

[Total No. of Pages : 2

[6224]-534

T.Y. B.Com (Vocational)

MARKETING

**356 (B) : Advertising, Sales Promotion & Sales Management - II
(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - V) (Paper - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) It is a systematic study of problems related to marketing of goods and services.
 - a) product knowledge
 - b) Sales Management
 - c) Marketing Research
 - d) Basic research
- ii) Effective marketing research includes _____
 - a) Product Management
 - b) Cost Management
 - c) Sales Manager
 - d) Marketing management
- iii) Foreign policies in country includes in
 - a) Political environment
 - b) Cultural environment
 - c) Competitors
 - d) Sales policy
- iv) It is marketing of products that are presumed to be environmentally safe.
 - a) Green marketing
 - b) Niche Marketing
 - c) Blue marketing
 - d) CPM
- v) It is basic advantage of digital marketing is _____
 - a) To Capture market
 - b) Global reach
 - c) Local market
 - d) District wholesaler

P.T.O.

B) Match the pairs : [5]

i) Digital marketing	a) Development of product
ii) Green marketing	b) Lower cost
iii) Affiliate marketing	c) Environment friendly products
iv) Marketing environment	d) Establishing connection through blogs
v) Product manager	e) Internal and external factors.

Q2) Write short note on (any 2) [10]

- a) Green marketing
- b) Marketing research analyst
- c) Role of promotional manager
- d) Trends in marketing Environment

Q3) Answer the following (any 4). [20]

- a) Objectives of marketing research
- b) Functions of marketing manager
- c) Role of Product Manager
- d) Affiliate Marketing
- e) Digital Marketing
- f) Techniques of marketing research

Q4) Answer the following (any 1). [10]

- a) What do you mean by marketing environment? Explain need and importance of marketing Environment.
- b) Explain need and importance of social media marketing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1375

[Total No. of Pages : 2

[6224]-535

T.Y.B.Com. (Vocational)

356 C: TAX PROCEDURE & PRACTICES PAPER -II

**Entrepreneurship Development and Project Report
(Semester-V) (CBCS) (2019 Pattern)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All Questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct answer (Any Five) [5]

- i) According to Schumpeter, _____ is the most important function of a modern entrepreneur.
 - a) Ingenuity
 - b) Discovery
 - c) Ability
 - d) Innovation
- ii) Entrepreneurship Development Programs is required to help_____ entrepreneurs.
 - a) Existing
 - b) First
 - c) Future
 - d) Last
- iii) _____ analysis is primarily concerned with the identification, qualification, and evaluation of the project resources.
 - a) Techno-economic
 - b) Economic
 - c) Input
 - d) Feasibility
- iv) _____ is the hallmark of a successful entrepreneur.
 - a) Risk bearing capacity
 - b) Tenacity
 - c) Flexibility
 - d) Self-confidence
- v) _____ Entrepreneurs neither introduce new changes nor adopt new methods innovated by others.
 - a) Fabian
 - b) Technical
 - c) Induced
 - d) Organisation

P.T.O.

- vi) IDBI stands for_____
- a) Industrial Development Board of India
 - b) Institutional Development Bank of India
 - c) Industrial Development Bank of India
 - d) Industrial Development Bank for India

B) State whether the statement is True or False. [5]

- i) Entrepreneurs are Risk Bearers.
- ii) Industrial Entrepreneur is a person who demonstrates his innovative skill in organizing a corporate undertaking.
- iii) Self-Help Groups are the informal associations of people.
- iv) The entrepreneur always introduces something new or can be an imitator.
- v) Entrepreneurs of large-scale businesses like Tata, etc. are Instigated Entrepreneur.

Q2) Write Short Notes (Any Two) [10]

- a) Functions of MCED
- b) Futures of Entrepreneurship in India
- c) Prime Minister Employment Generation Program
- d) Significances of MSME

Q3) Answer the following questions (Any Four) [20]

- a) What are the deferent types of entrepreneurs?
- b) What are the qualities of entrepreneurs?
- c) What are the functions of a Pollution Control Board?
- d) Explain the role of entrepreneurship.
- e) What are the criteria for selection of a new product or service?
- f) What are the important functions of DIC?

Q4) Answer Any One of the following questions [10]

- a) Explain the Role of National Entrepreneurship Development Board.
- b) What are the functions of the State Industrial Development Bank?

